

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE
AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ
DERSLERİNDE YARATICILIĞA YOLCULUK**

Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Prof.Dr. Ahmet Turan YÜKSEL

Hazırlayan
Şerife MAHMUT

Konya - 2009



T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü



BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin Adı Soyadı
(İmza)



T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

**YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU**

Şerife Mahmut tarafından hazırlanan İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Yaratıcılığa Yolculuk başlıklı bu çalışma 02/07/2009 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı

Başkan

İmza

Ünvanı, Adı Soyadı

Üye

İmza

Ünvanı, Adı Soyadı

Üye

İmza

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser.
D.E.Ü.	: Dokuz Eylül Üniversitesi
Dikab	: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi.
Meb.	: Milli Eğitim Bakanlığı.
No	: Numara
S	: Sayfa.
vb	: Ve benzeri
Yay.	: Yayın evi .

ÖNSÖZ

Drama etkili bir anlama, anlatma, ifade etme yoludur. Bu nedenle her alanda her yerde kullanılacak reçeteler sunar. Bu tez, her alanda olduğu gibi eğitim alanında da yaygınlaşan dramanın Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde de çok verimli bir şekilde kullanılabileceğini ortaya koymak amacıyla ortaya koyulmuştur.

Çocukların yaşadığımız çağın şartlarına uyum sağlayıp toplum içerisinde etkili bireyler olması, kendilerini geliştirmeleri, sorunları çözebilmeleri, bağımsız düşünebilmeleri oldukça önemlidir. Bu özelliklerin çocuklara kazandırılabilmesi için geleneksel yöntemlerin dışında yaşayarak öğrenmeyi sağlayan öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanmaları gerekir.

Drama eğitimin her basamağında kullanılacak bir yöntemdir. Ve derslerde ki verimliliği öğretmenin ve öğrencilerin yaratıcılığına ve doğallığına bağlıdır. Bu yüzden çalışmamızda dramanın ne olduğu, hangi içeriklere, hangi çeşitlere, hangi özelliklere sahip olduğu açıklanmıştır. Dramayı uygulayacak öğretmene kılavuz olması, görevleri hatırlatması bakımından kendisinde bulunması gereken özellikler açıklanmış, öğrencilerin kazanımlarından bahsedilmiştir.

Dramayı nasıl uygulayacağımız ve dikkat edilmesi gereken hususların açıklandığı bu araştırmanın yapılmasında asıl amaç “ Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde dramadan nasıl yararlanabiliriz?” sorusuna cevap vermeye çalışılmıştır. Bu bağlamda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde kullanılacak uygulanmış drama örneklerine yer verilmiştir.

Drama yönteminin kavramsal ve uygulamalı halini içeren bu araştırma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde drama ile ilgili temel kavramlardan, eğitici yönünden, drama oyun ilişkisinden; ikinci bölümde , Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde dramanın öneminden ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde drama örneklerine yer verilmiştir.

Bu çalışmamda yadımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Mustafa TAVUKÇUOĞLU hocama ve danışmanım Prof. Dr. Ahmet Turan YÜKSEL hocama teşekkür ederim.

Şerife ÇETİN

Konya 2009

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	III
ÖNSÖZ.....	IV
GİRİŞ.....	1
1- PROBLEM.....	1
2- AMAÇ.....	1
3- ÖNEM.....	2
4- SINIRLILIKLAR.....	2
5- TANIMLAR.....	2
6- YÖNTEM.....	2
I.BÖLÜM.....	4
DRAMANIN TEMEL ÖĞELERİ.....	4
A-YARATICILIK.....	4
B- DRAMA NEDİR?.....	6
C-YARATICI DRAMA NEDİR?.....	8
D- DRAMANIN ÖĞELERİ.....	10
2- DRAMATİZASYON.....	12
1- Herhangi bir metne bağlı olmadan yapılan dramatizasyonlar:.....	13
2- Yazılı bir metne bağlı dramatizasyonlar:.....	13
a. Okuma yoluyla.....	13
b- Canlandırma yoluyla.....	13
3- PANDOMİM.....	14
4- DOĞAÇLAMA.....	16
5- KUKLA.....	18
E- DRAMANIN ÖZELLİKLERİ.....	20
H- DRAMANIN EĞİTİMDE Kİ YERİ.....	28
İ- DRAMAYI UYGULAYACAK ÖĞRETMEN.....	36
J- DRAMAYI UYGULAYACAK ÖĞRENCİ.....	43
K- DRAMANIN UYGULANMASI.....	45
II. BÖLÜM.....	49
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSLERİNDE DRAMA.....	49
A- DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSLERİNDE DRAMA-NIN YERİ VE ÖNEMİ.....	49

B- DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSLERİNDE ÖRNEK-LERLE	
DRAMA	53
SONUÇ.....	87

GİRİŞ

1- PROBLEM

Durağan bir seyir işleyen hayatlar yaratıcılıktan ve verimden uzaktır. Her alan her insan var olmak için değişmek ve gelişmek zorundadır. Bu yüzden eğitim bilimi de sürekli bir değişim içerisindedir. Gelişen bir dünya için yeni düşünme biçimlerine bilhassa yaratıcılığı geliştiren yeni ufuklar açabilen yöntemler gereklidir.

Öğrencinin derslerinde gerekli olan verimi alabilmesi için sağlıklı sosyal ve psikolojik yeterliliğe ulaşması gerekir. Kendini ifade edebilmesi kendini gerçekleştirebilmesi için öğrenciyi toplumla, toplumun kültürleriyle baş başa bırakan drama bu özellikleriyle eğitim sürecinin niteliğini de artmaktadır. Dini bilgiler aile ortamında ki bireylerde de mevcut olsa bile bu toplumsal temel kadar etkili olamamaktadır.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin müfredatında ve içeriğinde yer alan konuların günlük hayatla olan sıkı ilişkisi, derslerde drama tekniğinin kullanılmasına uygun bir zemin hazırlamaktadır. Drama bireylerin içlerinde gizledikleri ya da çıkaramadıklarını yani “**kendini**” ortaya koyar.

Bu araştırmada problem “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde dramanın rolü nedir?” sorusudur. Ayrıca Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde dramanın nasıl kullanılacağı hakkında teorik ve pratik denemeler üzerinde durulmuştur.

2- AMAÇ

Amaç olarak eğitimde etkili bir yöntem olarak dramanın Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde de kullanılabilirliğinin örneklerle sunulmasıdır. Bu çalışmamızda öğrencinin dini ve ahlaki bilgileri ders içinde kullanarak günlük yaşantısında da davranış olarak doğru bir uygulama yapması amaçlanmıştır.

3- ÖNEM

Araştırma, dramanın bir öğrenim-öğretim tekniği olarak kullanılması, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde temel yaklaşımların tanınmasına katkısından dolayı önemlidir.

Öğrenciler dramayla yanlışları, doğruları, uyulması gereken kuralların gerekliliğini, olaylar, olgular, kavramlar ve konular hakkında yorum yapabilmeyi, toplumdaki yerini ve toplumdaki diğer insanların rollerini öğrenirler. Ayrıca bu araştırma Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde kullanılacak drama örnekleri içermesi bakımından da önemlidir.

Drama kendisi ve türleriyle Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerine uygun bir tekniktir. Öğrencilerin olaylarda empati kurma, başkalarının inançlarına karşı hoşgörülü olma, saygılı olmayı destekler niteliktedir.

4- SINIRLILIKLAR

Çalışmamız, drama, dramanın öğeleri, özellikleri, eğitimdeki yeri, kazanımları, uygulanması ve İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders müfredatından seçilmiş bazı konularla sınırlıdır. Ayrıca uygulama Çubuk Yavuz Selim İlköğretim Okulunda yürütülmüştür.

5- TANIMLAR

Din: Aşkın varlıkla ilişki kurmaya dayalı olarak dünyayı ve hayatı anlamlandırmaya yardımcı olan ve benimsenerek yaşamın her aşamasına katılan bir sistemdir.

Drama: Bir sözcüğü, bir kavramı, bir davranışı, bir tümceyi, bir fikri ya da yaşantıyı veya bir olayı, tiyatro tekniklerinden yararlanarak oyun ya da oyunlar geliştirerek canlandırmaktır.

6- YÖNTEM

Çalışmamız hazırlanırken konuyla ilgili Türkçe kaynaklardan yararlanılmıştır. Bu kaynaklara ulaşmak amacıyla kitapçevleri ve kütüphaneler taranmıştır. Ayrıca internet sitelerinden yardım alınmıştır. Daha önce de bu konuyla ilgili yapılan

çalışmalar incelenmiştir. Literatür taramasına ek olarak drama tekniği ile ilgili derslerimizde uygulamalı etkinlikler de gerçekleştirilmiştir.

I.BÖLÜM

DRAMANIN TEMEL ÖĞELERİ

A-YARATICILIK

Yaratıcılık; ne, niçin, nerede, nasıl kim ne zaman vd. sorularının her alanda sorulmaya başlanmasıyla birlikte akla gelen ve yirminci yüzyıldan içinde bulunduğumuz yüzyıla değin tanımlanması en güç olan kavramlardan biridir. Bu terimin ortak bir tanımını da bulmak oldukça güçtür.

Yaratıcılık, daha önceden kurulmamış ilişkiler arasında ki ilişkileri kurabilme, böylece yeni bir düşünce şeması içinde, yeni yaşantılar, deneyimler, yeni ve özgün düşünceler ve yeni ürünler ortaya koyabilme yetisidir.¹

Yaratıcılık; tüm duygusal ve zihinsel etkinliklerde, her türlü çalışma ve uğraşın içinde varolan, insan yaşamının ve insan gelişiminin tüm yönlerinin temelini meydana getiren bir yetidir. Merak etme yeteneği, uyumsuzluk ve gerilimle başatme kapasitesi, bireyin kendini yeniyeye yöneltmesi, yaşantısının bilincine varması ve buna tüm benliğiyle tepkide bulunmasıdır.

Tülay Üstündağ Torrance'den yaratıcılığı şöyle aktarmıştır ; sorunlara, bozukluklara, bilgi eksikliğine, kayıp öğelere uyumsuzluğa karşı duyarlı olma, güçlüğü tanımlama, çözüm arama, kestirmelerde bulunma ya da eksikliklere ilişkin denenceler geliştirme, bu denenceleri değıştirme ya da yeniden sınaama, daha sonra da sonucu ortaya koymaktır.

Yaratıcılık algısal, duygusal ve kültürel bir bütünlüktür meydana getirilen ürün özgündür. Ürünün tamamı özgün olabileceği gibi özgün ürünlerden yeni bir ürün oluşturma şeklinde de olabilir.

Tülay Üstündağ'a göre yaratıcılık; "İşte buldum dedirten, tüm bilişsel, duyuşsal ve devinişsel etkinliklerde yeni bir söylemi, davranışı, tutumu, beceriyi, ürünü, yaşam felsefesini vd. ortaya koymayı göze almaktır." Göze almak karşılaşılabilecek her türlü kötü koşulları önceden kabullenmeyi içerir. Bu kabullenme durumu; hemen herkes için, her yaşta ve her sosyo-ekonomik-kültürel düzeyde yüreklilik, kararlılık

¹ Tülay Üstündağ, Yaratıcılığa Yolculuk, Ankara 2002, s. 2.

ve mücadele etmeyi gerektirir. Bu yüzden de kolayca tanımlanabilen bir kavram değildir.²

Mevcut kavramların arasındaki ilişkiden yeni kavramlar üretmek şeklinde tanımlanabildiği gibi genel olarak yaratıcılık daha önceden kurulmamış ilişkiler arasındaki ilişkileri kurabilme, böylece yeni bir düşünce şeması içinde, yeni yaşantılar, deneyimler, yeni düşünceler ve yeni ürünler ortaya koyma yetisidir. Yaratıcılık, bireylere çekici gelen sihirlik, deha, üstün yeteneklilik vb. gibi çoklu kavramları çağrıştıran bir kişilik özelliği olarak bilinmektedir.³

Yaratıcılığı bir işlem veya ürün olarak düşünebiliriz. Bir işlem olarak düşündüğümüzde yeni ve orjinal fikirler üretme veya yeni ilişkiler kurarak, farklı görüş açısı ortaya koyma gibi bir takım süreçlerin yer aldığını görürüz. Bir ürün olarak düşündüğümüzde ise kendini müzik, dans, drama, bir hikaye yaratma veya yeni keşifler şeklinde ortaya koyar.⁴

İnsana özgü bir yetenek olarak yaratıcılık, insanın bu özelliğinin farkına varmaması ve kullanmaması ile zayıflar ve büyüdükçe yok olur. Bu yaratıcılık özelliği çocukluk yıllarından itibaren bireye fark ettirilmelidir. Yaratıcılık belli bir sürecin ürünü olarak ortaya çıkar. Öğrenen, düşünen gelişen, dönüştürebilen çocuk, yaratıcılığını da kullanarak insana özgü olan özelliğini fark ederek çeşitli ürünler sunacaktır. Yaratıcılık özelliğinin gelişmeye başladığı yer çocuğun oynadığı oyunlardır. Drama yönteminin sunduğu, oyun denizine açılan çocuk örneği gibidir. Çocuk yüzdükçe yüzecek boyundan büyük işler başaracak kıyıya ulaşacaktır. Bu süreç aşama aşama yaşanacaktır.⁵

Yaratıcılıkla ilgili farklı tanımlar yapmak mümkündür. Yaratıcılık kişinin kendini olduğu gibi ortaya koyduğu andır. Yaratıcılık Hz. Mevlana'nın dediği gibi "Ya olduğun gibi görün ya da görüdüğün gibi ol" dediği zamandır.

² Tülay Üstündağ , Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü, Pagema Yay., Ankara 2000, s. 1-4

³ Engin Karadağ, Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama "Oyun ve İşleniş Örnekleriyle", Anı Yay., Ankara 2005, s. 54.

⁴ Ömer Adıgüzel, Yaratıcı Drama, Naturel Yay., Ankara 2002, s. 110.

⁵ Ülfet Sevdî, Drama Uygulama Kitabı, Küçük Adımlar Eğitim Yay., İstanbul 2006, s. 4.

B- DRAMA NEDİR?

Drama; doğaçlama, rol yapma ve tiyatro tekniklerinden yararlanarak öğrencilerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri veya soyut bir kavramı oyunsu süreçlerle canlandırmasıdır.⁶

Drama; doğrudan doğruya yaşamak anlamında kullanılır. Drama, insanın tasarımlarını eyleme dönüştürebildiği bir yoldur. Evden çıkmadan önce kapıyı kilitleyeceğimizi düşünmemiz ve sonra da düşündüğümüz bu rolü oynamamız dramadır.

Dram, Yunanca eylem, drama ise bir yaşam biçimidir. Reformcu hareketlerle, eğitimde drama Fransa’da başlamıştır. J.J. Rousseou’da bu akımın babasıdır. Rousseou dramayı yaygınlaştırmak için açık hava festivalleri önermiş, katılımcı dramaya ağırlık vermiş ve oyunda gerçek duyguların yaşanması gerektiğini savunmuştur.⁷

Drama kavramının tam bir Türkçe karşılığı bulunmamaktadır. Sözcük olarak Yunanca “dran”dan türetilmiştir. Dran; yapmak, etmek, eylemek anlamını taşımaktadır. Drama ise, eylem anlamını taşıyan, gene Yunanca ‘da dromeon’un, seyirlik olarak benzetmecisi biçiminde kullanımıdır. Özellikle tiyatro bilimi çerçevesi içinde drama kavramı, özetlenmiş, soyutlanmış eylem durumları anlamını almıştır. Daha ayrıntılı bir tanımla, insanın insanla giriştiği her tür dolaysız, doğrudan ilişki, etki tepki alışverişi, arada oluşan en az düzeyde bir etkileşim bile dramadır.⁸

Drama, bir olay, öykü, konu, kavram, nesne ya da rolün taklit edilerek canlandırılması olarak tanımlanabilir. Drama, bir çok eğitim etkinliğinde bir araç olarak, bir teknik olarak kullanılabilirdiği gibi, yalnızca kendi başına özel bir konu olarak da uygulanmakta ve öğretilmektedir.⁹

⁶ Cemal Tosun, Recai Doğan, İlköğretim 4. Ve 5. Sınıflar İçin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi, Pagema Yay., Ankara 2003, s. 243.

⁷ Mübeccel Gönen, Nursel Uyar Dalkılıç, Çocuk Eğitiminde Drama, Epsilon Yay., İstanbul 2003, s. 23-25.

⁸ Adıgüzel, Yaratıcı, s. 57-58.

⁹ Alev Önder, Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama, Epsilon Yay., İstanbul 2004, s. 29.

Drama sözcük olarak hareket etmek, eyleme geçmektir. Drama dersi de çocuğu harekete geçirerek öğretmeyi amaçlar. Çocuklar sıralarında oturmak yerine eylem içerisinde farkına varır, anlar ve öğrenir. Çocuğun eylem içinde öğrenmesini isitiyorsak onun eyleme biçimini kullanmamız gerekir. Bu da oyunla gerçekleşir.¹⁰

Drama en genel anlamda başta dramatik aksiyon olmak üzere, tiyatrunun araçlarını kullanan bir sürecin adıdır. Bu süreçte tiyatrunun araçları eğitsel amaçlarla kullanılır. Önemli olan bu sürecin yaşanmasıdır. Sürecin sonunda ortaya bir gösteri çıkıp çıkmaması dramanın ilgi alanına girmez. İnsanın kendini bir başkasının yerine koyup, onunla empati kurarak gerçekleştirdiği kişileştirme süreci dramanın özünü oluşturur.¹¹

Drama, bir liderin (öğretmenin) tasarladığı ve zaman zaman kendisinde rol aldığı, öğrenciyle birlikte yaptığı etkinliktir. Öğretmenin öğrenciye baskı yapmadan, sevgiyle yaklaştığı ve öğrencisinde duygularını rahatça ifade ettiği süreçtir.

¹⁰ Sevdı, a.g.e., s. 4.

¹¹ İnci San, VI. Uluslararası Eğitimde Drama Semineri, Ankara 1997, s. 33.

C-YARATICI DRAMA NEDİR?

Yaratıcı drama kavramı daha çok ABD’de kullanılan bir kavramdır. İngiltere’de ki yaratıcı dramanın eğitim süreçleri içinde kullanılması bakımından en deneyimli ülkedir, daha çok “eğitimde drama” kavramı kullanılmaktadır.¹²

Yaratıcı drama; doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak bir grup çalışması içinde bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, bir eğitim ünitesini, kimi zamanda bir soyut kavramı ya da davranışı eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirilmesiyle “oyun” süreçlerinden geçirilerek anlamlandırılması, canlandırılmasıdır.¹³

Yaratıcı drama, özellikle çocukların katıldıkları drama etkinliklerini tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Bazılarına göre ise, yaratıcılığı geliştirmek için çocuklarla yapılan drama etkinliklerini kapsar ve eğitici drama denilen eğitim tekniğinin bir alt türü olarak kabul edilmektedir.¹⁴

Özellikle günümüzde, okulda ve evde çocuklara sağlanabilen olanaklar kısıtlı olup, üstelik çocuğun çevresi ve dünyası ile kurduğu iletişimde, arada hep bir araç bulunmaktadır, ya öğretmen, ya ders kitabı ve yazarı ya da bir kitle iletişim aracı. Böylece çocuğun duyuşsal alanı ve özellikle duyguları ile düşünsel dünyası ve bilişsel alanı ister istemez birbirinden ayrılmakta, öğrenme yaşantısal olmaktan çıkıp salt bilişsel yoldan gerçekleşmekte, çocuğun bilgilerini öznellesirmesine ve dolayısıyla onları yararlı ve işlevsel kılmasına çok az olanak tanımaktadır. Öğrenme sürecine çocuğun etkince katılması için duygularını, düşlem gücünü, imgeleme yetisini, imgesel düşünmeyi ve hatta düşlerini de devreye sokabilmesi gerekir yaratıcı drama çalışmaları bu yeti ve değerlerin öğrenme süreçlerine katılmasına olanaklı kılmaktadır.¹⁵

Yaratıcı drama doğaldır, yazılı bir metni yoktur, sunuşsal değildir. Yani sahnelenmesi gerekmez, olay merkezli olup, lider tarafından rehberlik edilen katılımcılar, yaşadıkları ve hayal ettikleri durumları yaratıcı drama şeklinde

¹² Adıgüzel, s. 58.

¹³ Karadağ, s. 51.

¹⁴ Önder, s. 28.

¹⁵ Adıgüzel, s. 59.

yansıtırlar. Lider grubun keşfetmesi, gelişmesi, fikirlerini ve duygularını dramatik oyunlar yoluyla ifade etmesi için rehber olur.

Yaratıcı drama, kalıplaştırılmaz. Bir nehir gibidir ve sürekli hareketli bağlantılar yapar.

İnci San, yaratıcı dramanın tiyatrodan farklı olduğunu savunur. Yaratıcı drama çalışmaları, ne tiyatro yapmak ne de oyunculuktur. Yaratıcı drama tiyatro formlarını kullanır, özünde de oyunculuk sözcüğünün kökünde ki “oyun” kavramı bulunur. Tıpkı bir tiyatro ürününün sahneye konuş süreçlerinde yaşadığı gibi, drama çalışmalarında da katılımcılar belli atmosferi, oyun oynamadan duyulan hazzı paylaşırlar. Fakat drama olgusu bir tiyatro ve oyunculuk örneği sergilemek değildir. Yazılı bir metne dayanmaz sahneye konmaz. Drama etkinliğine katılanların en başta grup içi bir çalışmaya hazır olmaları, kendilerini rahat ve güvenli duyumsamaları, yeni ve değişik şeyler keşfetmeye hazırlıklı olmaları gerekli ve yeterli ön koşuldur.¹⁶

Yaratıcı dramayı da yaratıcı bir ürün olarak isimlendirebiliriz. Yaratıcı dramada da aynen yaratıcılıkta olduğu gibi yeni fikirlerin keşfedilmesi, bu fikirlerin geliştirilmesi, aralarında yeni ilişkilerin kurulması ve bu fikirlerin, hislerin ifade edilmesi gibi bir takım süreçlerin yer aldığını görürüz.

Yaratıcı dramanın bir öğrenme yolu olarak en önemli varlığı; zihinsel, sosyal ve psikomotor yeteneklerle bütünleşmiş olmasıdır. Her öğrenme şeklinde bulunan pekçok beceri yaratıcı dramaya katılım yoluyla elde edilir. Yaratıcı drama etkinliklerinde katılımcı diğerleriyle birlikte düşünür, hisseder ve hareket eder. Drama yoluyla çocuk kendi yaşantılarından yola çıkarak daha büyük keşifler yapar. Drama etkinliklerine aktif olarak katılarak yeni ve farklı öğrenme yollarını bulur.

Yaratıcı dramada hayal gücü önemli bir öğedir. Yaratıcı drama etkinliklerinde çocuk çevreyle etkileşim içine girerek hayal gücünü geliştirir. Yaşantılarından elde ettiği sonuçlar yoluyla eski imgelerini seçerek, tekrar düzenleyerek yenileriyle birleştirir.¹⁷

¹⁶ Karadağ, s. 51.

¹⁷ Adıgüzel, s. 110-113.

D- DRAMANIN ÖĞELERİ

1- OYUN

Oyun sözcüğünün kökü Türkçe'nin yapısı göz önüne alındığında “oy”dur. “Oy”un ilk anlamı “çukur açma”dır. Sözcük zamanla anlam genişlemesine uğramış; çukurlaştırmak, kazmak, işlemek, süslemek anlamlarında kullanılmıştır.

Oyunun ne olduğu ve ne olmadığı konusunda çok eski zamanlardan beri çok değişik görüşler ileriye sürülmüştür. Bütün bu görüşlerin ortak noktası oyunun çocuk için en önemli uğraş oluşudur. Sözcüğün kapsamı ne olursa olsun, “oyun” kavramı ister tek sözcükle, isterse birden fazla sözcükle karşılansın, “oyun da herhangi bir sanat biçimi gibi, yaşanması güç bir olayın elle tutulur örneğidir.”

Her türlü yaratıcılığın kaynağı oyundur. Resim çizgilerle oynanan bir oyundur. Müzik seslerle, şiir sözlerle, dans da devinimlerle oynanan oyun değil midir? Sanatçı hayal gücünü özgürce kullanır. Sesler, sözler, çizgiler ve olaylarla dilediği gibi oynar. Oyun çocuğun en etkili dili ve anlatım aracıdır.

Engin Karadağ Schiller'e göre oyunu şöyle aktarmıştır ; oyun birikmiş enerjinin harcanması, tükenmesi değildir. Piaget'e göre oyun; bir uyumdur. Oyunlar, çocukların kendi seçtikleri ya da grupta ki bazı öğrencilerin seçtikleri ve kendilerine göre sağlam kuralları olan eylemlerdir.

Oyun, belli bir amaca yönelik olan ya da olmayan, kurallı ya da kuralsız gerçekleştirilebilen, fakat her durumda çocuğun isteyerek ve hoşlanarak yer aldığı, fiziksel, bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişiminin temeli olan, gerçek hayatın bir parçası ve çocuk için kendi kendini ifade edebildiği en etkin öğrenme sürecidir.¹⁸

Oyun, kişiliğin gelişimi sürecinde diğer insanlarla paylaşarak ve onları taklit ederek gerçekleştirilen en önemli etkinliktir.¹⁹

¹⁸ Karadağ, s. 4, 10, 11.

¹⁹ Adıgüzel, s. 202.

Oyun ve Drama Arasındaki Farklılıklar

- Dramada belli eğitsel amaçlar, öğretmen tarafından belirlenir. Oyunda ise belli bir amaç olması zorunluluğu yoktur.
- Dramanın amaçları önceden belirlenir
- Dramada yönlendirici vardır, oyunda yoktur.
- Dramada yarış yokken, oyunda yarış ve ödül cezası vardır.
- Drama da süreç, oyunda sonuç önemlidir.²⁰

Oyun her yaşta insan için önemlidir. Ancak çocuk için vazgeçilmez bir olgudur. Bu gerçekten hareketle, çocuğun oyun yoluyla eğitimini sağlamak onlara istenilen davranışları kazandırmanın en kestirme yoludur. Batılı eğitimciler bunun önemini çok önceden keşfetmiş, eğitim programlarını bu gerçek ışığında düzenlemişlerdir. Bunun için yapılacak en önemli çalışmaların başında öğretmenin yetiştirilmesi gelmektedir.²¹

Yaratıcı dramada oyun, belli kuralları olan eğlencili etkinlikleri içerir. Bu etkinlikler belli kurallar çerçevesinde gelişir. Kurallara uymayan yada yanlışlıklar yapan için oyuna bir süre için devam etmek söz konusu olamayabilir. Oyun yeteneği insanın düş gücü ile gelişir. Yaşam boyu yapılan, düşlenen, söylenen herşeyde oyunsu öğeler vardır. Yaratıcı drama sürecince oyunlar grubun birbiriyle iletişimini güçlendirmek ve sürece hazırlanmak açısından önemli işlevler yüklenir.²²

²⁰ Karadağ, s. 50.

²¹ Alemdar Yalçın, Tiyatro ve Canlandırma, Akçağ Yay., Ankara 2002, s. 7.

²² Üstündağ, s. 30-31.

2- DRAMATİZASYON

Dramatizasyon, hikaye içinde sunulan olayların ve durumların oynanmasıdır. Dramatizasyona başlamadan önce çocuklara hikaye sunulmalıdır. Hikaye anlatımında hangi metod kullanılırsa kullanılsın, üzerinde durulması gereken nokta, çocuğun hikayede ki hareketi ve karakterlerin birbirleriyle etkileşimi anlamasıdır.²³

Bağımsız dramatizasyon(rol oynama), sözsüz oyunların ve öykünmelerin gelişmiş bir şeklidir. Bir grup öğrencinin konuya sıkı sıkıya bağlı kalmadan kendi hayal güçlerine göre bir öyküyü, bir yaşam durumunu, bir şiiri veya birbirine bağlı olaylar dizisini canlandırması bu türün temel özelliğidir. Konuşmalar ezberlenmez, eylemler belli kalıba dökülmez ve gruplar değiştikçe eylemler de konuşmalar da değişir. Bağımsız dramatizasyon ortamını ya öğretmen soracağı sorularla yaratır ya da öğrenciler bir metni okurken oynama gereğini duyarlar. Bu tür dramatizasyon çocukların hayal güçlerini zenginleştirir ve serbest konuşma yetilerini artırır.

Bağımlı dramatizasyon yazılı metinlere aynen bağlı kalınarak konu ya da durumun canlandırılmasıdır. Bağımlı dramatizasyonun olumlu ve yaratıcı türü, sınıfça yazılıp, oynanmasıdır.²⁴

Öğrenciler bir role büründüklerinde belli bur durumu ortaya koyarlar. Oynamak, öğrencilerin olabildiğinde yaratıcı ve hareketli olacakları güvenli bir ortamda bir role bürünmeleri anlamına gelir. Ders sırasında rol oynama etkinliği yapan öğrencilerle öğretmenlik ya da doktorculuk oynayan çocuklar arasında bir çok benzerlik vardır. Her ikisi de kendi gerçeklerini yaratır, gerçek dünya ile ilgili bilgileri denerler ve insanlarla iletişim kurma yeteneklerini geliştirirler.²⁵

Rol yapmada esas amaç, öğrencilerin belli durumlara ilişkin olarak kendi duygu ve düşüncelerini anlamlarına yardım etmek ve kendilerini çevreleyen sosyal dünya hakkında bir anlam oluşturmalarını sağlamaktır. Dramatizasyonun uygulanmasında amaçlar, bilişsel alan ve uygulama; duyuşsal alanın değer verme, örgütleme, kişilik haline getirme psikomotor alanın beceri haline getirme, yaratma düzeyinde olmalıdır.²⁶

²³ Adıgüzel, s. 119.

²⁴ Gönen, Çocuk, s. 55-56.

²⁵ Karadağ, s. 134.

²⁶ Tosun, s. 238.

Özellikle konuşmayı gerektiren dramtizasyonda öğrenci, ses yüksekliği, diksiyon, telaffuz gibi konuşulan dilin unsurlarını ve konuşma sırasını bekleme, dinleme, başkasının sözünü kesmeme gibi iletişim unsurlarını doğrudan doğruya çalışmış olur. Burda empati kurabilmekte önemlidir. Öğrenci kendini diğer kişinin yerine koyabilme becerisi kazanır.²⁷

Eğitimde Dramtizasyon İki Şekilde Yapılabilir:

1- Herhangi bir metne bağlı olmadan yapılan dramtizasyonlar:

Ders içi etkinliklerde öğretmen, yeri geldikçe öğrencilerin kendi yaşadıkları, gözledikleri veya etkilendikleri bir olayı canlandırmalarını isteyebilir. Böylece onların kendilerini rahatlıkla ifade etmelerini, özgüvene sahip olmalarını sağlamış olur. Özellikle metin özetlemeleri veya metinle ilgili değerlendirmelerde bu yöntem oldukça yararlıdır.

2- Yazılı bir metne bağlı dramtizasyonlar:

Bu tür dramtizasyonlar genellikle iki şekilde yapılmaktadır.

a. Okuma yoluyla

Okuma yoluyla dramtizasyon da dramatize edilecek metnin öncelikle anlatıma ve gösterme bölümleri belirlenir. Daha sonra anlatma ve diyalog bölümleri farklı kişilere paylaştırılarak metnin dramtizasyonu gerçekleştirilir. Okuma yoluyla dramtizasyonda dikkat edilmesi gereken en önemli husus, canlandırılacak karakterlerin özelliklerinin aynen yansıtılmasıdır.

b- Canlandırma yoluyla

Canlandırma yoluyla dramtizasyonda dikkat edilmesi gereken nokta, metnin önceden canlandırmaya uygun şekilde hazırlanarak sınıf içi imkanlar çerçevesinde sahnelenmesidir.²⁸

²⁷ Önder, s. 138.

²⁸ Yalçın, s. 4- 5.

3- PANDOMİM

Pandomim, fikirlerin sözcükler olmadan ifade edilmesidir. Pandomim ortamı, içinde geçmiş yaşantılar hatırlanır, dikkatler yoğunlaşır, görünen şeyler hatırlanmaya çalışılır, pandomim için bir kitaptan bir hikaye belirleneceği gibi öğrencilerin başından geçmiş bir olay da alınabilir. Her çocuk bir karakter canlandırabilir.²⁹

Düşünceleri, duyguları ve yaşantıları sözlere başvurmadan hareketlerle anlatmaktır pandomim. Drama etkinlikleri sırasında, çocuklar için yararlı bir ifade etme çalışmasıdır. Çocuklar genelde, bedenlerinin bazı bölümlerini ya da tümünü kullanarak hareketlerle anlatmaktan hoşlanırlar. Pandomim, gözlem, dikkatini yoğunlaştırma ve bedensel becerilerin gücüne dayanan bir ifade biçimidir.

Pandomim yolu ile dramada canlandırılacak olan davranışlar olaylar nesnelere adeta sınırsızdır. Karmaşık gibi görünen bazı konular da pandomim ile ifade edilerek işlenebilir.³⁰

Pandomim de hareketler öylesine belirgin olmalıdır ki eğer pandomimle dikmiş dikmeyi anlatıyorsanız karşınızdaki kişi iğneyle ipliği görüyormuş gibi hissetmelidir.

Pandomim öğrencilerin diyalog üzerinde düşünmeden beden dilini kullanarak iletişim sağlamaya teşvik eder. Özgüven sağlamanın yanı sıra dil yetisinin gelişimini de etkiler. Beden dili ile iletişim kurmayı başaran bir kişi kendisini söz yazıyla da ifade etme aşamasına daha kolay geçiş yapar. Yüz ifadeleri, jestler, beden hareketleri gibi iletişim öğelerinin vurgulandığı etkinlikler, uygun sözcüklerin eklendiği paralel çalışmalarla da desteklenebilir. Bu tür çalışmalarda sözel olmayan iletişim öğelerinin yerini doldurmak değil bu öğeleri geliştirmek amaçlanır.³¹

Pandomimin en büyük faydalarından birisi öğrencinin ifade edilmesi gereken duygu, ruh durumu, ana fikir üzerinde düşünmesini gerektirmesidir. Esas olan söyleme değil eylemle göstermesidir.

Pandomimde konular herkesin bildiği günlük faaliyetler olmalıdır. Konu dramatizasyonda öğretmenin uygun sorularla öğrencilerin konuya dikkatinin çekilmesi, konuyla öğrencilerin günlük yaşamları gözlemleri arasında bir bağlantı

²⁹ Adıgüzel, s. 117-118.

³⁰ Önder, s. 142-143.

³¹ Karadağ, s. 134- 135.

kurulması, her tür drammatizasyonda olduğu gibi temel ilkedir. Öğrenciler kendi kişiliklerine, hayal güçlerine göre konuyu yorumlar ve harekete geçirirler.³²

Oyuncunun hiç konuşmadan bir olay ya da duyguyu jestlerle anlattığı komedi türü mim, yüz ve beden devinimiyle maksadın anlatıldığı sözsüz tiyatro oyunu ise pandomim olarak tanımlanır.³³

³² Gönen, s. 54.

³³ Mine Ergen, Amatör Tiyatroculara Sahneleme Önerileri, Papirüs Yay., İstanbul 1997, s. 46.

4- DOĞAÇLAMA

Öğrenciler sözel ya da sözel olmayan, basit, kendiliğinden ifade tarzları ile bir durumu ya da olayın akışını, gelişimini canlandırırlar.³⁴

Kesin olarak belirlenmemiş bir süreç olup saptanan bir konu ya da temadan çıkılır ya da saptanan bir hedefe doğru belli aşamalarla yol alınır. Bireysel ve grupsal yaratıcılığın en çok ön plana çıktığı çalışmalardır. Doğaçlama; belirli bir ön hazırlığa dayanmaksızın o anda oluşturulan, seçilen ya da akışı önceden ayrıntıları ile saptanmamış bir konunun anında yaratılan, geliştirilerek özgün bir estetik oluşturma sürecidir.³⁵

Doğaçlamayı oynamak çocuklara rol oynamaktan daha zor gelir. Canlandırılacak durum veya olay daha önceden bilinse bile konuşma kolayca akmaz. Doğaçlama çocuğa sosyal olaylarda ki gerçeğe uygun davranışları canlandırması için fırsatlar verdiği gibi gerçek hayatta karşılaşma olasılığının bulunmadığı rolleri üstlenerek hayali durumları da oynaması için olanaklar sunar. Çalışma esnasında diyaloglar çocuklar tarafından oluşturulurken dil yeteneği de en üst düzeyine ulaşır. Başlangıçta en basit bir hikaye bile karışık gelebilir. Bazen anlatılan bir hikayenin bir bölümü alınıp geliştirilebilir. Ses efektleri materyaller kostümler de fikirlerin oluşmasında ve hayal gücünün uyarılmasında etkindir.³⁶

Doğaçlamalar da verilen konular (Ne? Nerede? Ne zaman? Niçin?) daha önceden belirlenir ya da oyun sırasında geliştirilir. Değerlendirme, oyunda verilen bir problem durumlara alternatif çözüm yollarından en uygun olanının seçimini ya da verilen problemin doğaçlama esnasında planlamasını temel alır. Burada amaç, içinden geldiği gibi hareket etme, grup çalışması yapma, esneklik ve problem çözücülük gibi fonksiyonları yerine getirmektir.³⁷

Doğaçlamalar boyunca amaç hiç akıldan çıkarılmamalıdır. Drama öğretmeni öğrenciye amacını söyledikten sonra, öğrenci öğretmene soru sorup amacı irdelemelidir. Önemli olan öğrencinin ne anlayıp nasıl yorum yaptığıdır. Öğrenci durumu zihninde oluşturup, o duyguya girip doğaçlamayı yapmalı ve amacını asla

³⁴Önder, s. 140 .

³⁵ Karadağ, s. 135.

³⁶ Adıgüzel, s. 118- 119.

³⁷ Gönen, s. 50.

değiştirmemelidir. Öğrenci dikkatini vermeli kendisini izleyenlerle ilgilenmemelidir. Doğaçlama da sürekli yeni ögeler oluşur bu yüzden uygulayıcı dikkatle izlemelidir.³⁸

Çocukların kendi aralarında oynadıkları oyunları gözlemlerseniz tamamen doğaçlama bir durum içerisinde dirler. Önceden öğrendikleri bilgileri yeni bir duruma uydurma ve bu duruma uyum sağlayıp yaratıcılıklarını kullanarak eğlendiklerini göreceksiniz. İşte bu durum doğaçlamadır. Doğaçlama; önceden planlanmamış, o anda gelişen oynama halidir.

Yapılan ilk doğaçlamalarda öğrenciler çekingen davranabilir. Fakat kısa sürede bu durumu aşacaklardır.³⁹

Doğaçlamalarda bulunulan yer, durum ve zaman bir yana bırakılarak konuya yoğunlaşmak gerekir. Ne denli çok ve yoğun doğaçlama yapılırsa kişi kendisini o kadar geliştirir.⁴⁰

Doğaçlama bireyin içine doğduğu gibi davranması ya da canlandırma yapmasıdır. Doğaçlama öğrencileri tanımanın en kolay yoludur. Çünkü günlük hayatta karşılaşılabilecek olaylar verildiğinde öğrenci doğaçlama yoluyla doğal davranır, kendine göre çözümler üretir böylece birey kendini olduğu gibi ortaya koyar.

³⁸ Üstündağ, s. 79-80.

³⁹ Sevdı, s. 5.

⁴⁰ Ergen, s. 62.

5- KUKLA

Kuklalar aracılığı ile drama oyunları, çocukların ilgisini en çok çeken tekniklerden biridir. Kukla draması, kukla perdesinin olmaması ve kukla oynatmaya çocukların tümünün katılması yönünden, kukla tiyatrosundan ayrılır. Kukla dramasında seyirci rolünde olan çocuklar bulunmaz. Gruptaki çocukların her birinin elinde canlandırılacak karakter ya da nesnelerin kuklaları bulunur. Ve drama oyunu kuklalar aracılığı ile oynanır.⁴¹

Bazı çocuklar kendilerini bir grubun önünde ifade etmekte zorluk çekerken bir kuklayı ellerine aldıklarında kendilerini daha güvende hissederek konuşabilirler. Çocukların doğrudan doğruya dışa vuramadıkları iç dünyalarını, yaşantılarını ifade etmelerini kolaylaştırabilir.⁴²

Kuklaların eğitsel değeri büyüktür. Öğrencinin oynattığı kuklanın kişilik ve karakterine bürünmesi, onların duygularını yaşaması da uyumsuzluk gösteren utangaç çocukların kendilerini göstermelerine ve utangaçlıklarını yenmelerine olanak sağlar.

Kuklalar, hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin bunları çeşitli amaçlar ve nedenlerle kullanmasına olanak sağlar. Kukla; sosyal, duygusal gelişim, yetişkinlerle bireyin ilişkisini arttırma, olumsuz duyguların anlatımı, özgüven duygusunun gelişimi, dil gelişimi ve kavram gelişimi için yararlıdır.⁴³

Bebek anlamına gelen kukla; ipli, iskemle kuklası ve el kuklası gibi türlere de sahiptir. Önemli kişileri hep sadık ama kurnaz ve hazırcevap bir uşak olan İbiş ile, varlıklı ihtiyardır. Konusunu efsaneler ve aşk hikayelerinden alan kukla; gürültülü, bol dayaklı ve gülünç durumları içeren gösterilerdir. Arap, Şeytan, Efe, Yahudi, Laz gibi ikincil tipleri de vardır.⁴⁴

1. *Kukla Çeşitleri:*

Kuklalar çok değişik malzemelerden yapılabileceği gibi değişik şekillerde de oynatılabilir. Oynatılış şekillerine göre kuklaları şu şekilde gruplandırabiliriz:

⁴¹ Önder, s. 146.

⁴² Karadağ, s. 138 .

⁴³ Gönen, s. 57, 58.

⁴⁴ Ergen, s. 27.

a. El Kuklası :El kuklası en çok kullanılan kukla çeşitlerinden biridir. El kuklası ile öykü anlatırken birden fazla kuklayı bir arada oynatma imkanı vardır. El kuklasının en önemli parçası baştır.

b. Parmak Kuklası: Parmağa takılarak ya da eski bir eldiven parmağına şekiller yapılarak, bir karton parçasını rulo şeklinde katlayarak, orlon ya da yün parçalarından örülerek elde edilir.

c. Yüzük Kuklası: Yapılışı çok kolay olan kuklalar parmağa yüzük gibi geçirilerek oynatılır.

d. Avuç Kuklası: Kukla oynatacak kişi, bir elinin içine diğer elininde dışına anlatacağı ile ilgili figürü çizer.

e. İpli Kukla: İplerle vücut parçaları hareket eden kukla çeşididir. Kuklayı oynatabilmek için kontrol çubuğuna ihtiyaç vardır.

f. Gölge Kuklası: Bu kukla için seçilen karakterler karton üzerine çizilir ve etrafı kesilir. Önceden hazırlanmış çubuklar ortadan tutturulur. Kuklayı oynatırken arkadan gelecek ışığın iyi ayarlanması gerekir.⁴⁵

2. *Kukla oynatırken dikkat edilecek hususlar:*

- Oyun başlarken ve oyun sırasında, sahne gerisinde asla gürültü edilmemelidir.
- Kuklalar sahnenin bir tarafından girmeli ve sahnenin içini dolaşarak yerini almalıdır.
- Oyun sırasına göre o kukla hareket etmeli diğerleri etmemelidir.
- Konuşan kukla daima seyirciye dönük olmalıdır.
- Kukla sahneden çekilirken gezinerek kaybolmalıdır.
- Oyun sırasında kullanılacak müzik aleti önceden hazırlanmış olmalıdır.⁴⁶

⁴⁵ Şükran Oğuzkan, Emine Tezcan, Özgür Demiral, Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri ve Eğitici Oyuncaklar, MEB, Ankara 2003, s. 99- 109' dan alıntılar yapılmıştır.

⁴⁶ Aygören Dirim, Yaratıcı Drama, Esin Yay., İstanbul 2002, s. 62.

E- DRAMANIN ÖZELLİKLERİ

Drama çalışmaları grup etkinlikleri biçiminde yürütülür; doğru yönlendirmeyle birey, konu ya da konuları grup içi etkileşim yoluyla ve yaşayarak öğrenir.

Dramanın doğasında etkileşim vardır. Etkileşim daha çok, insanın insanla karşılaşmasında ortaya çıkan bir olgudur. Etkileşim, bir insanın diğerine göre kendini uydurması, karşılıklı koşullandırılmalı davranışlarda birinin etkinliğini diğerininin izlemesi, ama ikincisinin eyleminin aynı zamanda gene onun etkinliğinden devinim kazanmasıdır.⁴⁷

Drama bir zihinsel durumdur bir bakıma, yani dramanın bir eylem, bir edim durumu olması yanısıra bir de zihinsel durumu içermesi söz konusudur. Bu da dramanın bir soyutlama olduğunu açıkça gösterir. Anlatım gücünü kullanan “oynayan kişi” tarafından drama gerçekmiş gibi duyumsanır ve gerçek duygular yaşanır ve açıklanır. Ama öte yandan tüm bunların bir soyutlama düzeninde olması bakımından gerçekliğin coşkusu ikili bir biçimde duyulur. Kurgu ve gerçeklik arasındaki bu ikircikli durumu, dramanın gücünü oluşturur. Aynı durum bir başka bakımdan da dramanın kolayca benimsenmesini olanaklı kılar. Şöyle ki, oynanan rolün gerçek olmayışı, oynayanın kendisi kalıp oynadığı kişi olma zorunluluğu bulunmaması, o kişiye bir risk, kendini tehlikeye atma sorumluluğu getirmemektedir. Yaşam da üstlendiğimiz çeşitli rolleri (toplumsal roller gibi), üstümüzden kolayca atamayız, onları değiştiremeyiz.⁴⁸

Drama çalışmaları sürecinde birbirinden üslup açısından farklılaşan dört tip uygulama yer alır:

- 1- **Isınma çalışmaları:** Bu uygulamalar oldukça kesin kurallarla belirlenmiş olup, grup yönlendiricisi tarafından yürütülür.
- 2- **Oynama :** Belirlenmiş kurallar içinde özgürce oyun kurma ve bu oyunları geliştirme çalışmaları
- 3- **Doğaçlama çalışmaları:** Daha az kesin olarak belirlenmiş bir süreç olup saptanan bir konu ya da temadan çıkılmaktadır ya da saptanmış bir hedefe doğru gelişmektedir.

⁴⁷ Adıgüzel, s. 59.

⁴⁸ A.g.e., s. 65-66.

4- **Oluşumlar:** Bu süreç özellikle önceden hiç belirlenmemiş bir çıkış noktasından hareket etmektedir. Sürecin nasıl gelişeceği ve nereye varılacağı önceden belirsizdir.⁴⁹

Dramanın etkinliğine katılanların, en başta grup içi bir çalışmaya hazır olmaları; kendilerini rahat ve güvenli duyumsamaları, kendilerinde yeni ve değişik şeyler keşfetmeye hazırlıklı olmaları gereklidir ve bir bakıma bu yeterli ön koşuldur.

Bir dramanın gerçekleştirilebilmesi için, grup içinde, daha küçük gruplarla tartışarak fikir alışverişi yapma, değerlendirme, tartışma, yargılama, eleştirme gibi düşünsel boyutta çalışmaların yapılması da gereklidir. Bunun içinde bireyin kendini, bu küçük grup ya da büyük grupta rahat ve güvenli hissetmesi gerekli olduğundan öncelikle kendini tanıma ve karşısındakini tanımaya ve kendini karşısındakine de tanıtmaya yönelik çalışmalara gereksinim vardır.

Olay, olgu, yaşantı ve bilgileri yeniden yapılandırmaya yönelik olan drama çalışmalarında, tiyatro olgusunda olduğu gibi, bir başlangıç ve bir son bölümü olmayabilir. Eğitsel ya da yaratıcı drama çalışmaları ne tiyatro yapmaktır ne de oyunculuktur. Ancak drama, içerdiği oyunsal ve tiyatrosal boyutlar dolayısıyla katılımcılara “eğlenme ve haz alma” ögesini duyurur. Gruptakilerle ve grup yönlendiricisiyle paylaşılan bu haz kuşkusuz estetik bir hazdır. Öyleyse eğitimin temellerinden biri olan “estetik eğitimi” de gerçekleştirir.⁵⁰

Drama önemli bir öğrenme yoludur. İnsanın bireysel ve toplumsal sorunlar üzerinde düşünmesine yardım etmenin bir yolu da dramadan geçer. Drama aracılığıyla olaylar ve durumlarla bunların arasındaki bağlantılar kolayca öğrenilebilir. Dramada insanlar, bilgi ve yaşantıları üzerine hayal ettikleri bir dünyayı yaratma ve bunu başkalarına yansıtma ile insanlar, kendilerini ve içinde yaşadıkları gerçek dünyayı kolayca anlayabilirler.

Drama bir iletişim biçimi olduğu için yaşamın merkezinde bulunur. Drama, insanlara, yaşamını paylaştığı diğer kendilerini etkili olarak açıklama şansı verir. Drama ile birey kendini ifade edebilmenin yanısıra; karar verme ve yaratıcı olma konularında sürekli araştırmacı ve gelişimci bir kimlik kazanır, kendisi ile barışık ve en

⁴⁹ Adıgüzel, s. 76.

⁵⁰ Adıgüzel, s. 82- 83 .

önemlisi açık bir kişilik sahibidir. Drama bir durumda başkalarının duygularını öğrenmek ve kendini başkalarının yerine koymak için insana güç verir.⁵¹

Drama çalışmasının, varoluşun dinamiğinin gözlenmesini, yaşanmasını ve doğrudan doğruya keşfedilmesini sağlayan işlevsel bir yaşam felsefesinin hayata geçirilmesinin özel tekniği olduğu da söylenebilir. Öyle ki, farklı olayların, farklı insan tepkilerine yol açtığına hem kendini hem başkalarını gözleyerek farkına varan kişi, insan olarak hem bireysel hem de toplumsal varoluşun, farklılıkları kabul etmek olduğunu kavrayabilir. Bireysel varoluşu kendine özgü bir varlık olarak biricikliğini, eşsizliğini yaşayabilmek, toplumsal varoluşu ise, her biri eşsiz olan bireylerden oluşan kalabalıkla uyumlu olarak yaşayabilmek olarak algılamak, başkaları ile yüzyüze etkileşim yolu ile sağlanabilir. Benzerliklerin fark edilmesi de bu yolla mümkündür. Varoluşun mutluluk verici dengesi, ortak insanlık potasına ait olduğunu algılamakla gerçekleşebilir.⁵²

Drama, özde öğretim programının eşsiz ve bütüncül bir unsurudur. Eğitimde sistemli ve devamlı drama eğitimi vermek, öğrencilere değerlendirme, yaratma, keşfetme, çözümlenmeye yönelik soru sorabilme becerilerine sahip olma şansı sağlar. Drama da bütün öğrenciler katılma hakkına sahiptir. Bu sayede deneyim ve cesaretleri gelişir. Drama, yüksek düzeyde yaratıcılık gücüne dayanan, insan tecrübesini araştıran bir yoldur. Dramatik etkinliklerle, insancıl düşünme, hissetme ve davranmayla birlikte insanın kendisini ve diğerlerini tanımasına yardımcı olur. Öğrencileri, beceri sahibi, tutarlı, anlayışlı, sahip oldukları imkanlarla dünyalarını genişletmeye çalışan, yaşama kendi düşünceleri ile katılan, cesaretli bireyler olma yolunda destekler.⁵³

⁵¹ Adıgüzel, s. 200 .

⁵² Önder, s. 32.

⁵³ Gönen, s. 48.

F- YARATICI DRAMANIN ÖZELLİKLERİ

1. Ezberci yalnızca bilgi yükleyici gibi nitelermelerle sık sık eleştirilen eğitim sistememizde, gerçekten önemli değişiklikler yapabilecek alternatif bir eğitim öğretim yöntemidir.
2. Dolayısıyla, yaratıcı, üretken, yalnız belli somut ürünler vererek değil fikirde de üretken olabilen yaratıcı kararlar verebilen, değişik olmaktan ve değişiklik yapmaktan korkmayan , çekinmeyen, dilini iyi kullanan, eleştirel ve yargılayıcı olabilen, doğmalara körü körüne bağlı kalmayan, doğmaları, tabuları tartışabilen gençler yetiştirmek için alternatif bir eğitim – öğretim – öğrenim alanıdır.
3. Öğretmen yetiştirme alanında hem öğretmenlik formasyonunda hem de genel kültür dersleri arasında yer almalıdır. Bir disiplin olarak öğretmen adayını olumlu biçimde geliştirecek yaratıcı drama, zorunlu bir ders olarak kabul görmelidir.
4. Öğretmeni, alan bilgisini aktarmada sık sık başvurulabileceği bu öğretim yöntemi ile en kısa zamanda karşılaştırmak gerekir.
5. Eğitsel yaratıcı drama eğitimin temel alanlarından pek çoğu ile iç içe bir disiplindir.⁵⁴

Yaratıcı drama doğaldır, yazılı bir metni yoktur sunuşsal değildir yani sahnelenmesi gerekmez, olay merkezlidir, lider tarafından rehberlik edilen katılımcılar, yaşadıkları ve hayal ettikleri durumlar yaratıcı drama şekli içinde yansıtırlar. Lider grubun keşfetmesi, gelişmesi, fikirlerini, duygularını dramada oyunlar yoluyla ifade etmesi için rehber olur. Yaratıcı dramanın doğal ya da doğaçlama şeklinde olması onun bir metne bağlı olmadığını göstermektedir.⁵⁵

Yaratıcı drama kalıplaştırılmaz. Bir nehir gibidir ve sürekli hareketli bağlantılar yapar, nehir kıyılarının başlangıç ve varış noktalarını bağlar. Doğaçlama,

⁵⁴ Adıgüzel, s. 82-83.

⁵⁵ Adıgüzel, s. 112.

etki-tepki yoluyla girişim ve karşılığı düşünme ve hissetmeyi, insanlar, fikirler ve hatta yüzyıllar arasındaki ilişkileri bağlar.⁵⁶

⁵⁶ Karadağ, s. 51.

G- DRAMANIN AMAÇLARI

Günümüzde, okulda ve evde çocuklara sağlanan olanaklar kısıtlı olup, üstelik çocuğun çevresi ve dünyası ile kurduğu iletişimde, arada hep bir araç bulunmaktadır; ya öğretmen, ya ders kitabı ve yazarı ya da bir kitle iletişim aracı. Böylece çocuğun duyuşsal alanı ve özellikle duyguları ile düşünsel dünyası ve bilişsel alanı ister istemez birbirinden ayrılmakta, öğrenme yaşantısal olmaktan çıkıp salt bilişsel yoldan gerçekleşmekte, çocuğun bilgilerini öznellesirmesine ve dolayısıyla onları yararlı ve işlevsel kılmasına çok az olanak tanımaktadır. Oysa öğrenme süreçlerine duyuşsallığı, aktif yaşantıları da katmak gerekir. Öğrenme sürecine çocuğun etkine katılması için duygularını, düşlem gücünü, imgeleme yetisini, imgesel düşünmeyi ve hatta düşlerini de devreye sokabilmesi gerekir. Yaratıcı drama bu yeti ve değerlerin öğrenme sürecine katılmasını amaçlamaktadır.⁵⁷

Drama, her türlü bilgiyi, davranışı öğrenciye oyunla tanıtır. Bu oyunlar, yalnızca bedensel oyunlar değildir. Zihinsel, işitsel vs. her türlü oyun, canlandırma, doğaçlama, role girme drama da kullanılır. Tüm eğitim kademelerinde ve her yaşta insana uygulanabilecek drama çalışmaları eğitimin sıkıcı kalıplarını kırarak, çağdaş eğitim sistemiyle bütünleşebilir ve kendini geliştirme gereksinimini ve heyecanını duyan öğretmen ve öğrenciler yaratabilir. Sınıf içi dramatik etkinliklerde çocuklar, durumu sadece izliyor görünseler bile, durumu algılama olanağı bulduklarından edindikleri yaşantılar onlar için önemlidir. Dramatize edilen bir konuyu izleyici durumunda olanlar olayı yalnızca yaşarken, dramatize edenler açısından hem yapma hem de yaşama olayı söz konusudur.⁵⁸

Dramanın Amaçları:

1. Yaratıcılık ve estetik gelişim,
2. Eleştirel düşünme yeteneği
3. Sosyal gelişim ve birlikte çalışma yeteneği
4. Geliştirilen iletişim hünerleri
5. Moral ve manevi değerlerin gelişmesi

⁵⁷ Adıgüzel, s. 59.

⁵⁸ Karadağ, s. 74.

6. Kendini tanıma
7. Kendine güven duyma ve karar verme becerisi kazanma
8. Sözcük dağarcığını geliştirme yoluyla dil ve iletişim becerileri kazanma
9. İmgeleme gücünü, duygularını ve düşüncelerini geliştirme,
10. Başkalarını anlama ve hissetme becerilerini geliştirme (empati kurma)
11. Farklı olay ve olgularla ilgili deneyim kazanma
12. Problem çözme ve karşılaşılan problemleri yeni bir bakış açısıyla inceleme
13. Kazanılan, değiştirilen ya da düzeltilen davranışlar hakkında bireye bilgi verme.
14. Hoşlanılmayan durum, olay da da olgularla nasıl başa çıkılacağını gösterme,
15. İçinde yaşanan dünyayı daha somut olarak görmeyi sağlama
16. Soyut kavramları ya da yaşantıları soyutlaştırma
17. Bireyler arasındaki farklılıklara hoşgörü ile bakabilmeyi sağlama, olarak sıralanabilir.⁵⁹

Modern eğitim programlarında yaratıcı dramının yeri açıkça görülmektedir. Tüm eğitici programların hedefi çocuğun hem bireysel hem de toplumun bir bireyi olarak potansiyelini maksimum düzeye çıkarmaktır, modern eğitim sistemi içinde de dramının amaçları, hedefleri şöyle sıralanmaktadır:

- 1- Bir grup olarak beraber çalışabilme becerilerini geliştirme
- 2- Kendini ve başkalarını anlama becerisini geliştirme
- 3- Kendine güven duyma, teşvik ve karar verme becerilerini kazandırma
- 4- Farklı olay ve durumlarla ilgili deneyim kazanma
- 5- Dil ve iletişim becerilerini ilerletme
- 6- Çocukların hayal gücünü, hislerini ve düşüncelerini geliştirme
- 7- Yaratıcılık ve estetik gelişimini sağlama

Dil gelişiminde de dramının hedefleri şöyledir.

- 1- Konuşurken kendine güven duymanın gelişmesi
- 2- Konuşmanın gelişmesi

⁵⁹ Karadağ, s. 78,79.

- 3- Akıcılığın gelişmesi
- 4- Kelime hazinesinin artması
- 5- Fikirlerin ifade edilmesi
- 6- İnsanlarla ilişki kurma becerisinin kazanılması
- 7- Dinleme becerisinin kazanılması
- 8- Farklı durumlarda farklı dilin kullanılması
- 9- Tanımlama, tartışma ve değerlendirme becerisinin gelişmesi

Dramada hayal gücü de önemlidir. Çocuk çevreyle etkileşim için görerek hayal gücünü de geliştirir.⁶⁰

⁶⁰ Adıgüzel, s. 112-113.

H- DRAMANIN EĞİTİMDE Kİ YERİ

Son yıllarda ülkemiz de drama, özellikle okul öncesi eğitim kurumlarında daha çok uygulanmaya başlanmış ve adından sıklıkla söz edilir olmuştur. Giderek yaygınlaşan uygulamalarla, çocuk eğitiminde önemli bir yer tutmuştur.⁶¹

Drama bir çok eğitim etkinliğinde bir araç olarak, bir teknik olarak kullanılabilirdiği gibi, yalnızca kendi başına özel bir konu olarak da uygulanmakta ve öğretilmektedir. Eğitim tekniği olarak değil de kendisi için yapılan drama etkinlikleri bilindiği gibi tiyatro denilen bir gösteri, bir anlatım ya da sanat türüne ilişkin olarak ele alınmaktadır.⁶²

Eğitimde drama; insanın kendini başkalarının yerine koyarak çok yönlü gelişmesi. Bireyin eğitim ve öğretimde aktif rol alması. Kendini ifade edebilme. Yaratıcı olma, yazanı çok yönlü algılama, araştırma istek ve duygusunun gelişmesi. Eğitim ve öğretimin buyurgan, kısırlaştırıcı ve angarya haline dönüşmesine karşın bireyin eğitim ve öğrenme isteğini arttırıcı eğitim yöntemidir. Dramayı bir eğitim aracı olarak kullanarak öğretmenler ve öğrenciler okul dışındaki yaşamı yeniden yaratma şansına sahip olacaklardır. Drama doğasından dolayı ilk el (süzgeçten geçmemiş) etkileşim deneyimlerine şans tanır. Çocuğa öğretilmek istenilen şeyin ne olduğunu planladıktan sonra drama aracılığı ile bir dünya yaratıp çocuğu aktif olarak konunun içine sokunca, çocuğun kendi yöntemleri ile olaya girip sonuca kendi ulaşması için olanak sağlanabilir. Böylece çocuk yaşadığı dünyayı araştırarak, keşfederek gözlem yaparak öğrenir. Bunu yaparken beş duyusu, duyguları, belleği ile kısacası her düzeyde olaya katılır. Çocuğun bir şeyi öğrenmesi ve öğrendiği şeyi unutmayıp uygulamaya sokabilmesi, günlük yaşamda kullanılabilir hale getirmesi için bir neden yani gereklilik lazımdır. İşte bu nedeni öğretmen drama aracılığı ile yaratabilir.⁶³

Geleneksel eğitim bireyi, eğitim programının, merkezinin dışında tutar. Ancak, bireyi merkeze alan günümüz eğitim yaklaşımı, çocukluk döneminden başlayarak çevresindekileri taklit eden, böylece yeni durumlara uyum gösteren, diğer bir deyişle oyun oynama gereksinimini sona erdirmeyen “bireyi” temele alan yaklaşımdır. Birey

⁶¹ Önder, s. 28.

⁶² Önder, s. 29.

⁶³ Adıgüzel, s. 96 .

merkezli eğitimin, konu merkezli eğitimden farkı insanın oyunlar oynaması yada izlemesi ile ilgili olan bir süreç olarak görülmesidir. Oyun öğretmenin yardımcısı ve aracı durumuna getirilirse öğretim bir o kadar etkili, verimli ve kalıcı olmaktadır. Drama eğitimin yaşamsal bir paçasıdır.⁶⁴

Eğitimde Dramanın Özellikleri

Eğitimde dramanın sahip olduğu pek çok özellik vardır. Bu özellikler değişik başlıklar ile aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Hayal Gücü ve Yaratma: Hayal gücü ve yaratma dramada başlıca öğelerdir. Bu kavramlar belli durumlar karşısında insanların nasıl hissettiğini ve nasıl davrandığını anlamaya ışık tutar.

Oyun: Oyun, kişiliğin gelişimi sürecinde diğer insanlarla paylaşarak ve onları taklit ederek gerçekleştirilen en önemli etkinliktir.

Dramanın Sosyal Görüşü: Drama bireyin sorunların çözümü için çaba göstermesine, duyarlılığını artırma yoluyla çözüme katılmasına ve diğer insanlarla paylaşmasına, yaşamak için nasıl bir dünya istediğine karar vermesine yardım eder.

Drama Yoluyla Yaratıcı Problem Çözme: Drama bireylerin üzerinde birlikte çalışarak bir problemi çözebildikleri ve birlikte kendi çözümlerinin yaratabildikleri sosyal bir süreçtir.

Gösteri: Dramatik etkinliklerin amacı izleyiciye göstermek değildir ve her zaman izleyici önünde sergilenmeyebilir. Ancak dramatik etkinliklerin sergilenmesi durumunda, bireyler için onların başkalarıyla iletişim kurmasını kolaylaştırıcı bir rol oynar.⁶⁵

⁶⁴ Adıgüzel, s. 201.

⁶⁵ Adıgüzel, s. 202, 203.

I- DRAMANIN ÖĞRENCİ KAZANIMLARI ÜZERİNDE ETKİSİ

Günümüz çocuklarının, bir yandan yaşadığımız çağın güçlükleriyle bireysel olarak başa çıkabilmeleri diğer yandan da yaşadıkları toplumun varlığını sürdürebilmesinde yeni itici güç olmaları amaçlanıyorsa, verilen eğitimin onlarda ki yaratıcılık, kendine güven, inisiyatif alma, bağımsız düşünme, özdenetim ve sorun çözme potansiyellerini geliştirebilmesi gerekmektedir. Hızla değişen ve hem ulusal, hem de uluslararası düzeyde, rekabetin sertleştiği dünyamızda ayakta kalabilmenin, insan belleğine daha çok ezbere dayanan bilgi depolanmasında değil, sözü edilen niteliklere sahip olunmasına bağlı olduğu açıktır. Bu niteliklerin çocuk ve gençlere kazandırılması içinse, anlatmak dikte etmek gibi geleneksel eğitim yöntemlerinden çok “sosyal ve fiziksel doğal çevrede yaşayarak” eğitim tekniklerinden yararlanılabilir. Söz konusu tekniklerden biri, eğitici drama tekniğidir.⁶⁶

Öğrencilerin, yarattıklarını, araştırdıklarını, ürettiklerini oyunlaştırarak öğrenmeleri onlar için bir eğlence kaynağıdır. Drama, öğrencilerin hem beynini hem de ruhunu doyurmaktadır. Bir arada çalışmak, heyecanı paylaşmak sanatı benliğinde ve kişiliğinde hissetmek, yaratıcılığın farkına varma ki oyun oynamak öğrencilere mutluluk vermektedir. Severek yapmak öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır.⁶⁷

Eğitimde drama, bir yaşam felsefesidir. İnsanın kendisi başkasının yerine koyarak çok yönlü gelişmesi, bireyin eğitim ve öğretim de aktif rol alması, kendini ifade edebilmesi, yaratıcı olması, yaşamı çok yönlü algılaması, araştırma istek ve duygusunun gelişmesi, bireyin eğitim ve öğrenme isteğini artırıcı bir eğitim yöntemidir. Öğrenci çoğu zaman, sınıfta kendisini ifade etmekten çekinir ve bu öğrencide suskunluğa ve bir çeşit küskünlüğe neden olur. Bu gibi durumlarda, drama yönteminin etkili olduğu noktalar vardır;

1. Öğrencilere, arkasına saklanabilecekleri bir maske vererek, normalde çok özel, hassas ya da soyut sayılacak konuların doğal bir şekilde sınıfta tartışılması sağlanabilir.
2. Çok resmi ve kibar olmak zorunda kalınmadığından karşıt düşünceler daha rahat savunulabilir.

⁶⁶ Önder, s. 27.

⁶⁷ Karadağ, s. 75.

3. Rol kartları sayesinde, özellikle utangaç öğrenciler, başkalarının kimliğine bürünerek kendi düşüncelerini, yanlış yapmaktan çekinmeksizin açıklayabilirler.
4. Hem öğretmen hem de öğrenciler için eğlenceli etkinliklerdir.⁶⁸

Drama öğrenciler için üç önemli rol oynayan bir sanat olarak tanımlanabilir; performans sanatları öğretim programının önemli bir ortağı olarak, okur yazarlık ve sözel becerilere katkılarından dolayı dil sanatları eğitimi programının değerli bir parçası olarak ve çocuklara anlayış, tolerans ve kendilerinden farklı insanlara değer verme, onları sosyalleşme becerilerini geliştirmelerinde önemli bir yöntem olarak yer almaktadır.⁶⁹

Çocuk oynayarak ve yaşayarak öğrenirken zihinsel gelişimini de gerçekleştirir. Oynarken en gerekli malzeme hayal gücüdür. Olmayan bir şeyi görmek, duymak, hissetmek, dokunmak, tadını almak ya da koklamak şeklinde gerçekleştirilen hayal etme, zihinsel işlemleri gerçekleştirir. Zihinde canlandırma ayırt etmeyi sağlar. Öğrenciler sunuların ötesini görmeye davet edildiklerinden yeni durumlar keşfetmeye farklı yaşantılar yaşamaya başlarlar. Bu durum çocuğun yaratıcılığını geliştirir. İletişim sanatlarından biri olan eğitim amaçlı drama dil gelişiminde de etkilidir. Dramanın sadece sözel değil, sözel olmayan iletişim becerilerini de geliştirdiğini vurgulamışlardır. Çocuk bu etkinlikler içinde yer alırken, düşünme, konuşma, dinleme, anlatma ve birbiriyle iletişim kurma becerilerini de kazanır. Kendine güven duygusu çocuğun dil gelişiminde önemli bir faktör olarak rol oynar. Drama etkinlikleri sırasında çocuğun vücut hareketleri esnasında vücut parçalarını (gözünü, başını, yüzünü, ellerini, kollarını) kullanması çocuğun sözsüz iletişimine fırsat verir. Çocuk kelimeler olmadan müzik, jest ve vücut hareketleriyle nasıl konuşacağını keşfeder. Sosyal gelişim bireyin doğduğu andan itibaren içinde bulunduğu sosyal çevrenin ve kültürün değerlerini ve davranışlarına uyum sağlama sürecidir. Çocuk sosyal çevresindeki kişileri bu süreçte tanır ve onlarla ilişki kurar. Drama sayesinde çocuk çeşitli etkinliklerin özelliğine göre tartışan, konuşan, olayları yaşayan ve yaratan kişi olarak çevresinde olup bitenleri daha iyi anlar ve

⁶⁸ Karadağ, s. 75-76.

⁶⁹ A.g.e., s. 76.

anlamlandırır. Öğrenme güdüsünü yükseltir. Dramada çeşitli sosyal problemler ve sosyal roller incelenebilir. Bu etkileşimlerdeki problemlerin çözüm yollarını irdeleyebilir. Böylece çocuk içinde yaşarken tam olarak farkına varamadığı unsurları fark edebilir. Ayrıca drama bir grup çalışması olduğundan grup üyeleri duyarlı olmayı birbirlerini kabul etmeyi değerlendirmeyi ve teşvik etmeyi öğrenir. Burada çocuğun yalnızca kendine güvenmesi değil başkalarına güvenmeside sağlanabilir. Drama çocuğun pasifliğini, içine kapanıklılığını giderme yollarından biridir. Drama sırasında çocuk gözlediği ve yaşadığı olayları değişik rollerle canlandırırken, sıkıntılarını, tedirginliklerini, korkularını, özlemlerini çeşitli vücut hareketleriyle anlatır. Bu çocuğa vücudunu koordineli bir şekilde istediği amaca uygun olarak kullanma fırsatı verir. Çocuğun hareket gelişimi sayesinde kazandığı fiziksel güven daha sonra psikolojik güvene dönüşerek diğer alanlarda da avantajlı duruma geçmeyi sağlar.⁷⁰

Drama süreçlerinde gerçekleşen öğrenmenin ve sosyalleşmenin dışında kimine göre drama güven ve kendine saygıyı geliştirir, kimine göre bir grubun üyesi olmanın getirdiği toplumsal gizil gücü vurgular, diğerleri için iletişim ve problem çözme yetilerini geliştirir. Edilginlik yerine katılımcı olma, bağımlılık yerine bağımsız olma ve karar verebilme, yetkinleşme, demokratikleşme yaratıcı dramının kazandırabildiği niteliklerdir.⁷¹ Bir öğrenme alanı olarak eğitimde drama sosyal öğrenmeyi, yani toplumsallaşmayı sağlayan yanı sıra günümüz eğitim biliminin ayarını gibidir; öğrenim sırasında eksik kalmakta olan toplumsal deneyim kazanmayı gene eğitim içinde vermektedir.⁷²

Dramada bireyler, kendi geçmiş yaşantılarında kazandıkları kavramların anlamlarıyla, anladıkları düzeyde etkin olarak karşı karşıya gelir. Bu yüzden, her drama etkinliği bireylere yeni yaşantılar ve yeni görüşler sağlar. Bu çeşit bir etkinliğin sonucunda bireyin kendini gerçekleştirme sağlanabilir.⁷³

⁷⁰ Karadağ, s. 79-82.

⁷¹ Adıgüzel, s. 66.

⁷² A.g.e., s. 77.

⁷³ Adıgüzel, s. 203.

Tülya Üstündağ'a göre dramanın birey üzerinde etkileri şöyledir:

1. Bireylere kendi problemlerini yeni bir bakışla incelemeleri olanağını vermek
2. Bireylere kazandıkları, değiştirdikleri ya da düzelttikleri davranışları hakkında bilgi vererek gelişmelerini göstermek.
3. Bireylere kendi yaşantılarını yansıtmak ve diğer insanlarla ortak özelliklerinin neler olduğunu görmelerini sağlamak.
4. Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi, Türkçe, Yabancı Dil ve Matematik gibi derslerde eğitim programı ile belirlenen çerçevenin ötesine geçmeyi sağlamak.
5. Bireylere grupta çalışmanın getirdiği belli kurallarla ilgili sorumluluklar yanında sonsuz özgürlükler vermek.
6. Bireylere hoşlanmadıkları şeyler ile nasıl başa çıkılacağını ve nasıl başarıya ulaşacağını göstermek.
7. Bireylerin söz dağarcığını genişletmek ve başkaları ile konuşma ve oynama yoluyla yeni yaşantılar kazanmalarına yardımcı olmak.
8. Bireylere önceden bildiklerini ve daha sonra öğreneceklerini keşfetmeleri için yardım etmek.
9. Bireyleri hayal ettikleri durumlar ışığında, yaşadıkları gerçek dünyayı daha somut olarak görmeleri için yönlendirmek.
10. Bireylere herhangi bir yaşantı kazanmada ve yaşantıyı anlamada yardım etmek.
11. Bireyler ve bireylerin düşünceleri arasındaki farklılıklarla ilgili hoşgörüyü geliştirmek.
12. Soyut kavramları ya da yaşantıları daha somutlaştırmak böylece bireylerin onları anlamalarını sağlamak ⁷⁴

Eğitimde drama çalışmaları, toplumsallaşmaya ve öğrenme süreçlerine yönelik olmasının yanı sıra yaratıcılığın ve estetik eğitimde bir parçasıdır. Drama çalışmaları; hareket, konuşma, taklit gibi unsurlardan yararlanarak doğa ve toplum olaylarının

⁷⁴ Adıgüzel, s. 204-205.

hayali bir ortam içinde canlandırılması etkinliklerini içerir. Okunan, gözlemlenen ve yaşanan şeylerin kişisel olarak veya gruplar halinde canlandırılıp oynanması, çocukların hareket etme, yaratma ve canlandırma ihtiyaçlarını etkili biçimde karşılamaktadır. Dramatik etkinliklerin eğitsel değeri çocukların bedensel gelişiminde olduğu kadar psikolojik gelişiminde de oynadığı rolden kaynaklanır. Çocuk, canlandığı karakterin kişiliğine bürünürken kendisini, insanları tanır, çevresini öğrenir, konunun gerektirdiği ölçüde hayal ve yorum gücünü kullanır, duygularını heyecanlarını harekete geçirir. Çocuk drama çalışmaları için de gözlemlendiğinde, dil becerilerinde oldukça etkin olduğu görülür. Çocuk bu etkinlikler içerisinde yer alırken düşünme, konuşma, dinleme, anlatma ve birbirleriyle iletişim kurma becerilerini de kazanır. Drama etkinlikleri sırasında çocuk, sözel iletişimi başlatmasıyla çeşitli durumlarda hayali karakterlerle karşılıklı diyaloglar kurar; doğal, içinden geldiği gibi ve hayal gücüne yayanarak konuşur. Yine çocuk sesinin tonunu, yüksekliğini ya da alçaklığını, hızını ayarlayabilir.⁷⁵

Dramanın çocuğun gelişimine katkıları:

1. İmgelem(hayal) gücünde gelişme
2. Bağımsız düşünebilme de gelişme
3. İşbirliği yapabilme özelliğinde gelişme
4. Sosyal ve psikolojik duyarlılıkta gelişme
5. Konuşma becerisinde gelişme
6. Sözcük dağarcığında gelişme
7. Düşüncelerin yazılı ve sözlü anlatımında gelişme
8. Dinleme becerisinde gelişme
9. Okuma yazma becerisinde gelişme
10. Yaratıcılık ve estetik gelişimi sağlama
11. Etik değerlerin gelişimine olanak sağlama
12. Kendine güven duyma, karar verme becerilerinde gelişme
13. Çevresinde canlı cansız varlıkları tanıma ve algılamada gelişme

⁷⁵ Mübeccel, s. 34-35.

14. Özellikle doğaçlama çalışmalarında i tepkilerinden ve dürtülerinden yararlanmada gelişme kendini tanıma sreciçi başlatır, kendine güven duygusunu geliştirir.⁷⁶

⁷⁶Sevdi, s. 5.

İ- DRAMAYI UYGULAYACAK ÖĞRETMEN

Drama etkinliklerinden beklenen yönde yarar sağlanabilmesi, önemli oranda, öğretmenin yaklaşımına, davranışlarına bağlıdır.

Çocuklarla eğitici drama uygulayacak olan kişinin, çoğu zaman sanıldığı gibi “tiyatrocü” olması gerekmez. Amaç, çocuğun her alanda ki gelişimi ve öğrenmesi olduğundan öğrenme grubunun “asıl öğretmeni” en uygun drama uygulayıcısıdır. Çünkü, çocukların ihtiyaçlarını genel eğitim planını ve amaçlarını da en iyi bilen kişi olarak öğretmen, dramayı eğitici bir araç olarak kullanabilir. Diğer taraftan drama uygulamalarının bir amacı da öğretmen ile çocuklar arasındaki ilişkileri geliştirmek ve derinleştirmek olduğunda drama öğretmen tarafından uygulanmalıdır.

Öğretmenin çocuklarla çalışırken, onlara sevgi ile yaklaşmasının önemi genel olarak kabul edildiğine göre drama etkinlikleri sırasında da öğretmenin sevgisini gösterebilmesinin önemi anlaşılır. Öğretmenin kendisine sevgiyle yaklaştığını farkedene öğrenci, öğretmene sevgi duyar. Öğretmene duyulan sevgi, öğretmenin sunduğu bilgilere, yönelttiği etkinliklere de ilgiyle yaklaşmasına neden olur. Drama öğretmeni, drama etkinliğini ve bu etkinliğine katılan çocuklar grubunu, katılan her çocuk için gelişmeye uygun bir çevre olarak hazırlamaya çalışmalıdır. Bu çevrenin çok müdahale eden, eleştiren, hatta alay eden, engelleyen nitelikte olması her çocuğun serbestçe hareket etmesini, kendini ifade etmesini destekleyemez. Bu nedenle öğretmen etkinlik sırasında çocukların birbirlerine karşı söz konusu davranışlarla müdahale etmelerine izin vermemeye çalışmalıdır.⁷⁷

Günümüz öğretim yöntemlerinde öğretmene düşen görev, geleneksel yöntemlere göre oldukça değişik biçimdedir. Öğretmen öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırma, öğrenciye rehberlik etme, öğrenme sürecine öğrencinin katılımını sağlama ve öğrenciyi sürekli güdüleme ile yükümlüdür. Bu bağlamda öğretmenin kullanacağı yöntemde bu etkinlikleri gerçekleştirecek nitelikte olmalıdır.

Öğretimde önemli olan öğrenciyi edilgen bir dinleyici durumundan kurtarabilmek, bedeni ve duyu organları ile harekete geçirebilmek, konuları canlandırarak yaşanır duruma getirebilmektir. Yaratıcı drama ile, böylece öğrenci,

⁷⁷ Önder, s. 151-153.

öğrenme sürecinde etkin durumdadır, kendi yaptığıyla öğrenirken bir yandan da duyu organlarını harekete geçirmekte olay ya da durumları yaşamaktadır.⁷⁸

Drama uygulayacak öğretmen sınıflarda ki öğrenci sayısının kalabalık olmasından dolayı güçlük çekebilir. Böyle durumlarda gruplara ayırabilir. Daha sonra grupların etkinliklerini değiştirebilir. Eğer aşırı, hareketli, dikkatini toplama sorunu olan çocuklar varsa öğretmene yakın olmalıdır. Ayrıca bir grupta çok sayıda aşırı hareketli çocuk varsa bu çocukların yanyana gelmemeleri sağlanmalı, grubu bölme olanağı varsa iki ayrı gruba dağıtılmalıdır. Etkinliğe başlamadan önce öğretmen, uygulama anındaki sınırlar ile ilgili olarak tüm gruba bilgi verebilir.⁷⁹

Bir drama etkinliğinin ortasında, öğretmenin sorunlu bir davranışa yönelip, konuşarak üzerinde durması çocukların dikkatinin dağılmasına neden olacağından, sorun çok ciddi boyutta değilse, bu konu daha sonra etkinlik bitiminde ele alınabilir.

Kendilerinden beklentileri yüksek olan çocuklarda, en iyi olabilmeye çalışabilirler ve bununla ilgili öğretmenden ipuçları beklerler. Bu davranışları doyurulmaya çalışılırsa, diğer çocuklarda aynı uygulamayı bekleyeceğinden, drama etkinliğinde bulunmaması gereken belirli performansları ödüllendirme gündeme gelebilir ki bu istenen durum değildir. Onay almak için çok ihtiyaç duyan bu çocuklara, başka etkinlikler sırasında ilgi gösterilerek, teşvik edici sözler söylenerek bu ihtiyaçları giderilmeye çalışılabilir.⁸⁰

Drama etkinlikleri sırasında, çocuklar bazı rolleri özellikle tercih edip, hep aynı rolleri almak isteyebilirler. Böyle durumda öğretmen çocukları değişik rolleri denemeye yönlendirmelidir. İsteyen herkesin söz konusu rolü bir kez almasına olanak tanınabilir.

Tecrübeli bir öğretmen, drama örnekleri geliştirebilir. Bunu yaparken eğitilecek çocukların hazırlık düzeylerine, ele alınacak konunun eğitsel amaçlarına ve kullanılacak tekniğin çocukların düzeylerine ve konunun yapısına uygun olmasına dikkat etmek gerekir.

⁷⁸ Üstündağ, s. 25.

⁷⁹ Önder, s. 156.

⁸⁰ Önder, s. 73.

Eğitici drama etkinliği sonrasında yapılan grup değerlendirmesi anlamındaki tartışmanın amacına ulaşabilmesi için, öğretmenin özel bir tartışma yönetimi tekniğini uygulaması yararlı olabilir. Hem yapılan etkinlikle ilişkili olan, bilişsel olarak çocukların düzeyine uygun bilgilerin vurgulanması hem yaşananların kavranması, hem de iç dünyanın, düşüncelerin paylaşılabilmesi için böylesi bir tartışma özel bir yaklaşım gerektirmektedir.⁸¹

Drama oyun yoluyla çocuğun doğasında zaten vardır. Burada önemli olan çocuğa öğretilmek istenilen şeyin önceden belirlenip planlanmasıdır. Çocuk aktif olarak konunun içine girdiğinde kendi yöntemleri ile ayrıntıları araştırmak ve sonuca ulaşmaktadır. Böylece çocuk, yaşadığı dünyayı gözlemleme, araştırma ve keşfetme şansına sahip olmaktadır. Çocuğun bir şeyi öğrenmesi için bir neden, yani bir gerekliliğe ihtiyaç vardır. İşte bu gerekliliği öğretmen drama aracılığı ile yaratmaktadır.⁸²

Eğer bir öğretmen, sorumlu olduğu çocukların eğitiminde drama uygulamalarına yer vermeyi düşünüyorsa, bu uygulamaların yararlı olabilmeleri için “düzenli olarak” yapılması gerektiğini gözardı etmemelidir. Çünkü düzenli bir çevre ve çalışma planı, çocuğun bir sonraki eğitim durumuna kendisini ayarlayabilmesini, hazırlamasını etkili olarak öğrenmeye yol açabilir.⁸³

Kuşkusuz bir yönlendirici herşeyden önce drama ve oyun tekniklerini iyi bilen, tiyatronun tekniğinden yararlanabilen ve aynı zamanda yaratıcı nitelikler taşıyan biri olmalıdır. Bir drama etkinliğinde oyuncular –oyunun kendisi- oyunun kuralları arasındaki sürekli etkileşimi en iyi yönlendirebilecek bilgilere ve deneyimlere sahip olmalıdır. Bu konudaki ön deneyim ve önbilgiler gene ancak oynayarak kazanılabilir. Grup dinamiğinin ayarlanması, zamanında bazı durumlara müdahale edilerek akışın değiştirilebilmesi, anında yepyeni durumlar yaratılabilmesi oyun yöneticisinin taşıması gerekli niteliklerdir. Drama yöneticisi hem oyuncu, hem pedagoğ hem de biraz psikoloğtur.⁸⁴

Eğitimde drama açısından karakteristik olan, ayın yöneticisinin, drama öğretmenin ya da Fransızların deyimiyle animatörün kişiliğidir. Her toplumda var

⁸¹ Önder, s. 157-159

⁸² Karadağ, s. 74.

⁸³ Önder, s. 164.

⁸⁴ Adıgüzel, s. 66.

olan ve vakit geçirmeye dinlenmeye ya da topluluk içinde bir yer kazanmaya yönelik oyunlar için hiçbir formasyon gerekmez ve profesyonel bir oyun yönlendiricisine de gereksinme duyulmaz. Oysa çocuğun oyun oynama yetisinin korunarak ya da yeniden ortaya çıkarılarak ve geliştirilerek üzerinde düşünülüp tartışılan ve sorumluluk duyulan bir oynamaya dönüştürülmesi için pedagojik formasyonu olan bir kişiye gereksinme vardır.⁸⁵

Dünyada yaşayan tüm çocuklar birbirini daha iyi tanımalı ve keşfetmelidir.⁸⁶

Öğretmenin dramatik etkinlik için seçtiği materyal, çocuğun ilgi ve becerilerini tatmin edebilmeli, ihtiyaçlarını karşılayabilmeli, yaşına, cinsiyetine uygun ve kolay kullanabileceği tarzda olmalıdır. Dramatik etkinlik için seçilen kitabın, çocuğun ufkunu genişletmesine, anlama yeteneğini geliştirmesine, estetik anlayışını artırmasına, mizah duygusuna hitap etmesine, ona sağlam sosyal değerler vermesine ve bu kitabın gerçek yaşam olaylarına yer vermesine dikkat etmelidir. Aynı zamanda bilişsel, psikolojik ve dil gelişimine yardımcı olmasına da özen gösterilmelidir.

Yapılan drama etkinlikleri sırasında çocuğa fazla direktif vermemeye, yapamayacağı işleri yüklememeye dikkat etmelidir. Öğretmen çocuğu öncelikle yaşadığı toplumdaki yeni kültürel değerleri ve rolleri öğrenmesi için desteklemesi, çocuklara kendini ifade etme özgürlüğü verilmelidir. Dramatik etkinlik ortamında çocukların bilmeye ihtiyaç duydukları şeyin cevabını bulabilmeleri sağlanmalıdır. Dramatik oyun ancak “nasıl?”, “niçin?”, “nerede?”, “ne zaman?”, “kim?”, “ne”, “neden?” kavramlarının üstünde durularak oynandığında çocukların yaratıcı düşüncelerine yeni boyutlar kazandırabilir. Uygulanan her drama çalışmasından sonra tartışma yapılmalı, konu ve kazandırılmak istenen kavramlar pekiştirilmelidir.⁸⁷

Dramanın öğretmenlere yararı; dramatik durumlar içinde oluşan tepkilerle daha somut düzeyde düşünerek öğrencilere yardım etmesidir. Öğretmenlerin birincil amacı, bağımsız düşünceleri için öğrencileri cesaretlendirerek dramatik durumlar

⁸⁵ A.g.e., s. 76-77.

⁸⁶ Adıgüzel, s. 120- 121.

⁸⁷ Mübeccel, s. 73-74.

yaratmaktır. Böylece, kendileri ve kendi dünyaları hakkındaki değişik görüşler bir araya getirilebilir.⁸⁸

Öğretmen drama etkinliklerinin önemli bir ögesidir. Öğretmen; grup çalışması içinde yaşantıların edinilmesi sürecinde, hedefleri belirleyen, katılımcılara kazandırmayı gerekli bulduğu davranışları planlayan, bunun için kullanacağı strateji, yöntem ve teknikleri seçen, bu süreçte yararlanacağı araç, gereç ve materyalleri sağlayan ve nihayet bireyin kazandığı davranışlar ile öğrenme sürecinin nasıl değerlendirileceğine karar veren kişidir.

Drama sürecinde ilk işarete veren, sunan, değerlendiren ve yeniden uygulayan öğretmen, işlenecek konuya en uygun dramayı hazırlaması da zaruri görevlerindedir. Bu da öğretmenin, çocukların kendi kararlarını verme kapasitelerini öğrenmesi için büyük bir hassasiyet gerektirir. Karar vermeleri için gruplara çok fazla soru sorulursa başarısızlığa düşme içgüdüleriyle geri plana çekilmeyi tercih ederek grup içinde kaybolacaklardır. Eğer çok az soru sorulursa bu seferde kontrolü drama için kaybedecekler bağımsız karar verme ve kendi kendilerine sunma kapasiteleri etkilenecektir. Her iki yolda da başarısız drama uygulaması çocukları sıkar ve birbirleriyle işbirliği yapmalarını engeller.

Drama sürecinde öğretmen bir yönetici değil, daha çok bir uyarlayıcı, teşvik edici olarak, öğrenme sürecinin bir katılımcısıdır. Öğretmenin öğrencileri anlamlı öğrenme tecrübelerine götürecektir. Öğretmenin öğrencileri anlamlı öğrenme tecrübelerine götürecektir. Öğretmenin öğrencileri anlamlı öğrenme tecrübelerine götürecektir.

Drama Öğretmeninde Olması Gereken Özellikle Şöyledir:

1. Öğretmen, iyi bir gözlemci olmalı, bilimsel yaklaşımla öğrencilerin temel kişilik özelliklerini analiz edebilmelidir.
2. Demokratik, insana saygılı ve insana değer veren kişiliğe sahip olmalıdır.
3. Öğrencilere araştırma ve deneme fırsatı vererek güven duygularının gelişmesine katkı sağlayacak yapıda olmalıdır.
4. Öğretmen drama etkinliklerin direk içinde bulunmadığından çok iyi bir dinleyici ve izleyici olmalıdır.

⁸⁸ Adıgüzel, s. 203-204.

5. Drama etkinliğinin tüm sorumluluğunu üstlenen öğretmen grup üyelerinin hak ve özgürlüklerine saygılı yapıda olmalıdır.
6. Etkinlikler sırasında öğrencilerin söz haklarına saygılı olmak durumundadır.
7. Etkinliklerin gidişatına göre anında karar verebilme özelliğine sahip olmalıdır.

Öğretmenlerin Drama Etkinlikleri Sırasında Yapması Gerekenler:

1. Öğrencilerin “drama” düşüncesini anlamalarını sağlamak,
2. İçeriğın ya da durumun açık/anlaşılır olmasını sağlamak,
3. Çalışmaları, sözlüğe bakmaları ve düşünmeleri için öğrencilere zaman tanımak, bu arada sınıfta dolaşarak gerekirse yardım etmek,
4. Öğrencilere, konuşmaya başlamadan önce düşüncelerini hazırlamaları için zaman vermek; gerekirse not almaya teşvik etmek; ama etkinlik başladığında hazırlanmış konuşmalar ya da notlardan yararlanmalarından öte, doğaçlamayla konuşmalarının sağlamaktır (Scrivener, 1994)
5. Drama çalışmaları bir lider tarafından yönlendirilir. Çalışma sırasında liderin görevi oldukça zordur. Gerekli hallerde müdahale edilmeli, grup dinamizmini sağlamaktır.
6. Drama süreci dinamiktir. Bu nedenle öğretmen grubu araştırmaya, geliştirmeye, fikirlerini, kavramları ve dramatik aksiyonlardaki duyguları ifade etme ve iletme için rehberlik etmek gerekmektedir.

Drama öğretmeni çocuğun problemlerine ve ihtiyaçlarına göre dramadaki teknikleri uygulayabilir bu da çocuğa güven ve güç verir. Sonuç ise kendine güvenen bir çocuktur.

Drama öğretmeni etkinlikte bir rol üstlendiğinde çocukların drama içindeki bu küçük rolünü benimsemeleri için;

❖ Onlara anlatılmalı,

- ❖ Dramatik bir durum seçilmiş olmalı,
- ❖ Öğretmen tarafından kendisine uygun bir rol seçilmeli.

Drama öğretmeni sınıfta rahatlatıcı duygusal bir atmosferin oluşturulmasını sağlamalıdır. Çocukların pek çoğunun duygusal sorunları vardır. Gerçekçi düşünülecek olunursa öğretmen çocukların her birinin problemini ayrı ayrı çözemez. Yalnızca grup çalışmaları sırasında duyguların ne olduğu, nasıl ifade edileceği, niçin insanların yaptıkları gibi davrandıkları, duygusal cevapların nasıl farklı olduğu gibi konularda çocuklara yardımcı olur.

Öğretmen drama çalışmalarının her anında gözlem becerilerini etkin kullanmalıdır. Yaşanılan olayların çözümünde analizler yapabilmeli, her çocuğun ergenin ya da katılımcıların duygularını; düşüncelerinin önemli olduğunu kabul etmelidir. Özellikle kültürel farklılıkların belirgin olduğu bir grupta öğretmen elde edeceği sonuçlarında farklı olabileceğini kestirebilmeli ve esnek olabilmelidir.⁸⁹

⁸⁹Karadağ, s. 108- 111.

J- DRAMAYI UYGULAYACAK ÖĞRENCİ

Bazı çalışmalar her yaştaki çocukta uygulanabilir. Fakat okul öncesi çocuklarının herhangi bir etkinliğe katılımıyla, 6. sınıf öğrencilerinin katılımı aynı olmayacaktır. Eğitici dramada önemli olan “mükemmel oynamak” değil, “süreci yaşamak”tır. Bu yüzden de her etkinlik, farklı beceri ve yetenek düzeylerinden olan çocuklar tarafından, farklı biçimlerde ve ayrıntı düzeyinde çalışılabilir, tartışılabilir. Bu konuda belirleyici olan, herhangi bir etkinliğin çocuğun dikkatini, ilgisini uzun süre çekmesi, çocuğun gerekli hareketleri yapabilmesidir.⁹⁰

Taklit edebilme drama etkinliğine katılabilmenin ön şartıdır. Taklit edemeyen bir çocuk drama etkinliğine katılamaz. Taklit edebilme drama için temel bir davranıştır. Taklit etme davranışıyla ilişkili olan dikkat ve bellek yetenekleri de gereklidir. Çerçevesinde olup bitenlere, işittiği ve gördüğü olaylara, kişileri, nesnelere dikkatine vermeyen, onları belleğinde tutamayan bir çocuğun drama etkinliğine katılabilmesi olanaksız olmasada güçtür. Taklit etme davranışının ilişkili olduğu diğer bir yetenek de zihinsel olarak simgeleştirebilmektir. Zihinde canlandırma, hareket yolu ile simgeleştirme de taklit etme ve dolayısıyla da drama etkinliğine katılabilme ile ilişkilidir. Drama etkinliğine katılabilme konusunda yalnızca bazı zihinsel yetenekler değil, bazı sosyal becerilerin de kazanılmış olması gerekir. Çocuğun kendi yaşlıları ile işbirliğine, etkileşime dayalı kurallı oyunlar oynama sosyal beceresini elde etmiş olması, onun dramaya katılmasını dramadan yararlanmasını kolaylaştırabilir. Şunu da belirtmek gerekir ki aynı kronolojik yaşta oldukları halde, fiziksel- sosyal uyarıcılar ve olanaklar bakımından zengin bir çevrede yetişip yetişmemeleri, kalıtsal olarak farklı özellikleri, gelişim hızlarını etkileyerek, çocukların herhangi bir etkinlikten ne oranda yararlanıp yararlanamayacaklarını belirleyebilir.⁹¹

Bazı çocuklar, genel olarak sahip oldukları çekingenlik, kendine güvensizlik, başarısızlık kaygısı nedeni ile drama etkinliğine aktif olarak katılmakta zorluk çekebilirler. Bu çocukların zorla aktif olarak katılmalarının bir yararı yoktur. İsterlerse bir süre etkinliğe katılmadan, kenardan izleyebilirler.⁹²

⁹⁰ Önder, 31

⁹¹ Önder, 32

⁹² Önder, s.156.

Bir yöntem olarak drama öğrenme ilkelerinin çoğunu içeren bir ortam sağlayarak etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesini kolaylaştırır. Drama ile öğrenci aktiftir, öğrendikleriyle kendi yaşantıları arasında bağlantı kurar, grup çalışmalarına katılır, konuya motive olur, kendi yaşantılarını da işe koştugu için kendini konunun bir parçası olarak görür, böylece derse karşı ilgisi artar.⁹³

Eğitim – öğretimde “model”, “yöntem” “teknik” kavramları ile genellikle bir dersin veya konunun işlenmesinde, öğretilmesinde “izlenen yol” kastedilmektedir. Nitekim öğrenme-öğretme sürecinde başvurulan çeşitli modeller, yöntemler veya teknikler, öğrenmeyi sağlamak için birer araçtır. Bu nedenle her ders veya konu için her zaman ve her durumda geçerli olabilecek tek bir öğretim yönteminden ya da modelinden söz etmek mümkün değildir. Çünkü belirli bir öğretim yönteminin uygulanması, örneğin bir ders için belirlenen amaçlara o dersin öğretmenine ve o derste ki grup liderinin en önemli özelliği iletişime açık, istekli ve hazır olma niteliklerini taşımasıdır. İkinci özelliği ise, tiyatro ile ilgilenmiş, oyun pedagojisi bilgilerine sahip olmalıdır.⁹⁴

Öğrenci grubunun özelliklerine bağlı olarak farklılık gösterir. Dolayısıyla planlanan öğretim-öğrenme etkinliklerinin öğrencilerde arzu edilen öğrenmeyi sağlayabilmesi için, öğretimde farklı öğretim modellerinin kullanılması kaçınılmazdır.⁹⁵

⁹³ Karadağ, s. 73- 74.

⁹⁴ Adıgüzel, s. 82.

⁹⁵ Karadağ, s. 72.

K- DRAMANIN UYGULANMASI

Eğitici dramada sahne, kostüm ve seyirci yoktur. Oyunun mükemmel oynanması için diyalogların ezberlenmesi gerekmez. Tam tersine çocukların gösteri yapmak üzere, belirli rollere hapsolmaları ve diyalog ezberlemeleri sakıncalı görüşmüştür.⁹⁶

Yaşamda bir kez yaşanabilen ve bir daha tekrarlanması mümkün olmayan anlar, durumlar, drama atölyesinde belli ısınma, konsantrasyon ve rahatlama tekniklerinden sonra bütün grubun katılımıyla yeniden yaratılır. Yaratılan durum üzerinde tartışılır, değerlendirilir ve istenirse yeniden oynanır. Bu ortamda öğrenmenin bilişsel yanları kadar duyuşsal ve devinişsel yönleri de etkindir. Birey grupla çalışmasının ve grup içinde ayrı birey olmasının, başkasının rolüne girme, öyleymiş gibi yapma yoluyla kendini ifade etmenin hazzını yaşar.⁹⁷

Drama etkinliğine katılanların, en başta grup içi bir çalışmaya hazır olmaları, kendilerini rahat ve güvenli duyumsamaları, kendilerinde yeni ve değişik şeyler keşfetmeye hazırlıklı olmaları gereklidir ve bu bir bakıma yeterli ön koşuldur. Grup içinde daha küçük gruplarla tartışarak fikir alışverişi, eleştirme gibi düşünsel boyutta çalışmaların yapılması da gereklidir. Bunun içinde bir bireyin kendini bu küçük grup ve büyük grupta rahat ve güvenli hissetmesi gereklidir.⁹⁸

Dramanın uygulanabilmesi için bazı aşamalardan geçmek gerekiyor:

- 1- Isınma çalışmaları
- 2- Uyum çalışmaları
- 3- Güven
- 4- Beş duyu
- 5- Gözlem
- 6- Toplu etkileşim
- 7- Yaratıcılık

Diğer derslerde olduğu gibi drama da organizasyon gerektirir. İyi bir drama planladığınıza emin olmak için aşağıdaki kontrol listesini kullanabilirsiniz.

⁹⁶ Önder, s. 30.

⁹⁷ Karadağ, s. 74.

⁹⁸ A.g.e., s. 102.

- 1- Temanızı seçin; çocukların neyi öğrenmesini istiyorum?
- 2- Çevreyi seçin; öğrenme en iyi hangi ortamda gerçekleşebilir?
- 3- Çocukların rolünü seçin
- 4- Kendi rolünüzü seçin; dışarda mı kalacağım yoksa rolümü alacağım.
- 5- Çevrenizi belirleyin; dramayı hangi bakış açısından ele alacağım
- 6- Odak noktanızı seçin; çözülecek problem nedir?
- 7- Eylemlerinizi seçin
- 8- Püf noktası ne olacak.

Bu sekiz maddeden sonra sınıfa dönüp drama başlatılabilir. Dramayı uygularken;

- 1- Kontratınızı yapın; “çocuklarla drama içinde yer alacak kuralları görüşün”
- 2- Dramayı başlatma; sizin veya çocukların “başkaları imiş gibi” davranmaya başladıkları an.

Bu noktadan sonra öğretmen ayak üstü düşünme becerisini harekete geçirmelidir. Çocuklardan yanlarındaki kişi ile fikirleri hakkında konuşmaları ve rapor etmeleri istenebilir. Bu ortak kanı geliştirmedir. Drama esnasında düşünmeye zaman ayırmak için olayı yavaşlatmayı düşündüğünüz anlar yansıtmaya zamanıdır. Drama esnasında bazen hareketi durdurmak gerekir. Konuya açıklık getirmek ya da rol değiştirmek için bu da dramayı durdurmaktır.⁹⁹

Yaratıcı Drama Çalışmasının Aşamaları

En başta grubun yapısı önemli bir etkidir, ancak drama çalışmalarının aşağı yukarı oluşturduğu belli bir sıralama da bulunmaktadır. Gruba katılan üyeler çeşitli yöntemlerle (malzemesiz ya da top, çember ve akla gelebilecek çok çeşitli malzeme ile) bedensel ve dokunsal alıştırımlarla aralarında tanışır, etkileşim kurar ve belli bir uyum sağlarlar.

⁹⁹ Adıgüzel, s. 100-102.

Bu aşamadan sonra nasıl bir konunun kendilerini ortak olarak ilgilendirdiğini tartışır ve ortaya atılan bazı konu ya da kavramlardan birini seçerler. Bu konu veya kavram tek tek grup üyelerinin, hakkında özgürce düşünceler geliştirebileceği tartışıldıktan sonra oyuna geçilir. Oyun doğaçlama üzerine kurulur. Kimin nasıl oynayacağı önceden belli değildir. Roller anında, kendiliğinden gelişir. Bu süreç içerisinde oyun pedagojisi açısından şöyle bir sıralama oluşur:

- 1) Kendini tanıma (bedensel ve psişik açıdan) – karşısındakini tanıma
- 2) Karşılıklı iletişim
- 3) Karşılıklı iletişimin giderek ikili iletişimden
 - a) Daha çok kişili iletişim ve etkileşime geçmesi; grup dinamiğinin doğması; konuşma, sözellendirme, öykü anlatma gibi retorik etkileşim.
 - b) Roller üstlenme (öyle imiş gibi yapma- make believe play)
- 4) Tiyatro denilebilen aşama – gösterim aşaması (etkileşimin daha önce tümüyle grup içinde oluşmasının karşılık, şimdi bu daha çok oyuncuların izleyiciye doğru yönelmiştir.)
- 5) Tüm bu aşamaların ardından kesinlikle oyun, roller, yaşantılar, canlandırılan kişilikler, ve konunun irdelenmesi üzerinde tartışma açılır.¹⁰⁰

Özellikle 1945'ten sonra İngiltere ve ABD de, sonra da Avrupa da gelişen oyun pedagojisi çeşitli oyun biçimlerinden yararlanır: Bedensel devinimlere dayalı oyunlar, bir malzeme kullanımına (maske, kuklalar vb.) dayalı oyunlar, etkileşim oyunları, retoriğe dayalı, grup dinamiğine, tiyatrunun özüne (yazar, oyuncu, yönetmen ilişkileri içinde) rol oynamaya ve bir ders ünitesine dayalı oyunlar gibi.

Bu oyun tarzları derslere girilip uygulandığı gibi, grup ve ünite çalışmalarında da kullanılmaktadır. Genellikle drama çalışmaları sürecinde birbirinden üslup açısından farklılaşan dört tip uygulama yer alır:

¹⁰⁰ Adıgüzel, s. 67,68.

- 1- **Isınma Çalışmaları:** Bu uygulamalar oldukça kesin kurallarla belirlenmiş olup, grup yönlendiricisi (drama öğretmeni) tarafından yürütülür.
- 2- **Oynama:** Belirlenmiş kurallar içinde özgürce oyun kurma ve bu oyunları geliştirme çalışmaları
- 3- **Doğaçlama çalışmaları:** Daha az kesin olarak belirlenmiş bir süreç olup saptanan bir konu ya da temadan çıkılmaktadır ya da saptanmış bir hedefe doğru gelişmektedir.
- 4- **Oluşumlar:** Bu süreç özellikle önceden hiç belirlenmemiş bir çıkış noktasından hareket etmektedir. Sürecin nasıl gelişeceği ve nereye varılacağı önceden belirsizdir.

Kimi zaman da çalışma bilinçli olarak göstermelik bir nitelik taşıyabilir ve izleyen bir gruba yönelik bir uygulama gerçekleşebilir.¹⁰¹

¹⁰¹ Adıgüzel, s. 76.

II. BÖLÜM

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSLERİNDE DRAMA

A- DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSLERİNDE DRAMA- NIN YERİ VE ÖNEMİ

Günümüz eğitimi yalnızca sınıfta olup bitenlerle sınırlı olmadığından bir eğitim programıyla ve bir grup içerisinde yürütüldüğünde dramayı doğrudan içerir. Eğitimde ki yeni yaklaşımlar, öğretmenlerle öğrenciler arasında ki karşılıklı ilişkilerde, problem çözme sürecinde ki aşamaları gerçekleştirdiği ve eleştirel düşünmeyi sağladığı için dramayı önemli görmektedir. Drama tekniğinin bir çok yararı vardır. Drama tekniğinin faydaları aşağıda ki gibi sıralanabilir:

1. Bireye, kendisini gerçekleştirmesi için birlikte çalışma ve sorumlulukları paylaşma fırsatı verir. Eğer birey kendisini gerçekleştirebilmişse, yaratıcı, dürüst, iletişime açık ve bağımsızdır.
2. Dramada bireyler kendi geçmiş yaşantılarında kazandıkları kavramların anlamlarıyla, anladıkları düzeyde etkin olarak karşı karşıya gelir. Bu yüzden, her drama etkinliği bireylere yeni yaşantılar ve yeni görüşler sağlar.
3. Dramanın öğretmenlere yararı, dramatik durumlar içinde oluşan tepkilerle daha somut düzeyde düşünerek öğrencilere yardım etmesidir.
4. Bireylerin, hayal ettikleri durumlar ışığında, yaşadıkları gerçek dünyayı daha somut olarak görmelerini sağlar.
5. Soyut kavramları ya da yaşantıları daha somutlaştırmayı, böylece bireylerin onları anlamalarını sağlamaktadır.

Görüldüğü üzere drama tekniğinin yararları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin temel ilkeleri ve derste öğrenciye kazandırılmak istenilen davranışlarla örtüşmektedir. Bu nedenle din dersi öğretmenin drama tekniğini uygulaması kaçınılmaz olmaktadır.¹⁰²

¹⁰²Cemal Tosun, Recai Doğan, s. 244-245.

Din kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin içeriğinde yer alan konuların günlük hayatla olan sıkı ilişkisi, derslerde drama tekniğinin kullanılmasına uygun bir zemin hazırlamaktadır. Drama bireyin içinde gizledikleri ya da çıkaramadıkları kendilerini ortaya koyar. Buradan hareketle öğretmen, drama tekniğini kullanarak öğrencilerinin sahip olduğu din bilgilerinin doğruluğunu veya eksikliğini tespit eder ve öğrencilerini yönlendirir.

Drama tekniğini içerisinde kendilerini başkalarının yerine koyma yani empati kurma ; din öğretiminin temelinde yatan başkalarının inançlarına, düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı ve saygı duymayı destekler niteliktedir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi drama tekniğinin türleri için de çok uygun bir derstir. Bir çok dini hikaye, olay bu tekniğin türleri kullanarak sınıf ortamına taşınabilir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde öğretmenin bu tekniği etkili bir şekilde uygulayabilmesi için dikkat etmesi gereken hususlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. Konu seçiminde öğrencilerde söz sahibi olmalıdır.
2. Temel konu ve karakterler sınıfta önceden tartışılmalıdır.
3. Kısa bir prova yararlı olur.
4. Öğretmen oyunu taktim etmeli ve karakterler hakkında sınıfa bilgi vermelidir. Çok gerekli olmadıkça oyun kesilmemelidir.
5. Sonunda oyun sınıfça tartışılabilir.¹⁰³

İlköğretim DKBA derslerinde bilişsel ve özellikle duyuşsal alanla ilgili davranışların öğrenilmesinde kullanılacak olan bir çok yöntemden biridir drama. Dramanın bir öğretim yöntemi olarak kullanılması çocukların bilincini uyandırarak onların gerçeğe fantezi yoluyla bakmalarını ve davranışlarının arka planını incelemelerini sağlar. Bu yönüyle bakıldığında dramada daha fazla bilgi vermenin değil, bildiklerini kullanma becerilerinin kazandırılmasının esas olduğu söylenebilir. Bu yöntem kullanılırken çocuk daima aktiftir, merkezdedir ve çok farklı öğrenme türlerini kullanma imkanı bulur. Bunların başlıcaları şunlardır:

¹⁰³ Cemal Tosun, Recai Doğan, s. 246-247.

- Yaşantılara dayalı öğrenme
- Hareket yoluyla öğrenme
- Aktif öğrenme
- Etkileşim yoluyla öğrenme
- Sosyal öğrenme
- Tartışarak öğrenme
- Keşfederek öğrenme
- Duygusal öğrenme
- İşbirliği kurarak öğrenme
- Kavram öğrenme

Bu öğrenme biçimlerinin hepsinde öğrencinin bilişsel, duyuşsal, sosyal, ahlaki, dilsel ve psikomotor alanla ilgili bir çok yönünün geliştirilmesi mümkündür.¹⁰⁴

Dramanın derslerde kullanılmasıyla öğrencilerin yaratıcılıkları ve hayal güçlerinin, zihinsel kapasitelerinin, kendilik kavramlarının, bağımsız düşünme ve karar verme, iletişim, duygularının farkına varma ve ifade etme, sosyal farkındalığın artması ve problem çözme becerilerinin gelişmesine, demokrasi eğitimine, arkadaş-öğretmen-öğrenci ilişkilerine ve öğrencinin genel performansına olumlu katkılar sağlanabilir. Öğrencinin duygu ve duyarlılıklarının geliştirilmesi yoluyla kendini tanımayı başarması, diğer insanlarla birlikte olduğu durumlarda sadece kendi bakış açısını değil, başkalarının da duygularının olduğunu, kendisini ve başkalarının isteklerini öğrenmesiyle sonuçta hayatını ve toplumsal şartları nasıl şekillendireceğini öğrenmesi bütün eğitim öğretim faaliyetlerinin, özellikle ilköğretim DKAB derslerinin en önemli amacıdır. Bu becerilerin kazandırılması için oluşturulan çeşitli öğrenme ortamları, kullanılan yöntemlerle yakından ilgilidir. İlköğretim DKAB dersi konularının bir çoğu drama tekniğine uygundur. Bu derste Kur'an ve hadislerde anlatılan kıssalar Hz. Peygamber'in hayatından ve günlük hayattan alınan örnekler, İslam tarihinde yaşanan olaylar, çeşitli hikayeler, masallar,

¹⁰⁴ Önder, s. 55-71.

şiiirler dramatize edilerek duyuşsal, sosyal ve ahlaki davranışların kazanılması sağlanabilir.

Pandomimde DKAB deslerinde abdestin alınışı, insanlar arası ilişkilerde uyulacak nezaket ve görgü kuralları ve temizlik konusunda pandomimden yararlanılabilir.

Kuklaların kullanılmasıyla öğrenciler ilköğretim DKAB deslerinde öğrendikleri bilgileri arkadaşlarıyla paylaşabilecekleri gibi, kuklalar aracılığıyla tartışarak öğrenebilirler ve olayları yorumlayabilirler. Benzetişimde önemli olan durumun gerçeğe uygun olmasıdır. Gerçek hayattaki yetişkinlerin rolüne hazırlanan öğrenciler için sosyal olaylar da hazırlanabilir. Mesela bir okul müdürünün karşılaşabileceği bir durumda nasıl davranacakları, probleme nasıl bir çözüm getirebilecekleri benzetişimden yararlanılarak ortaya konulabilir. Bu açıdan bakıldığında DKAB derslerinde benzetişimden, özellikle rol oynamadan yola çıkarak yararlanmak mümkündür. Mesela teyemmüm konusu işlenirken, gittikleri bir gezide suları biten insanların ya da benzer durumlarla karşılaşan kimselerin din görevlisine yahut ilköğretim DKAB dersleri öğretmenine başvurmaları halinde onun nasıl bir çözüm bulacağı bir benzetişim örneği haline getirilebilir. Mesela yönettiğiniz bir kurumun yöneticisiniz nasıl davranmalısınız? Şeklinde bir problem ortaya konularak bu oyunda rüşvet, adam kayırma, liyakat gibi konularla ilişki kurulabilir.

B- DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSLERİNDE ÖRNEKLERLE DRAMA

İlköğretim DKAB derslerinde kullanılmak üzere geliştirilen aşağıda ki örnekler herhangi bir konu işlerken bu yöntemden nasıl yararlanılabileceğini göstermek üzere hazırlanmıştır. Bu örnekler elbette üzerinde çalıştıkça ve uygulandıkça geliştirilebilir. Ve uygulanan sınıfın durumuna göre bazı değişiklikler yapılabilir. Önemli olan bir oyun içinde duygularını düşüncelerini ifadeye ve geliştirmeye imkan bulabilmeleri, kendilerini başkalarının yerine koyarak düşünmeyi ve yaşamayı öğrenmeleri, böylece yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olmalarıdır.

1.Örnek**Ders Planı****Ders:** DKAB**Sınıf:** 7**Ünite:** V İslam Dinine Göre Kötü Alışkanlıklar**Konu:** Uyuşturucu Kullanmak**Süre:** Bir ders saati**Yöntem:** Anlatım, soru- cevap, örnek olay, grup çalışması, dramatizasyon**Araç-Gereçler:** Kur'an-ı Kerim Meali, yazı tahtası, tepegöz**Amaç:** Kötü alışkanlıkların bireysel ve toplumsal zararlarını anlar.**GİRİŞ**

Derse, dinimizin sakınmamızı istediği kötü davranışların hatırlatılmasıyla başlanır. Sakınmamız gereken zararlı alışkanlıkların bulunduğu dikkat çekilir. Konuyu somutlaştırmak için uyuşturucu kullanan kişilerin resimleri, gazete haberleri ve bilgiler tepegözden yansıtılarak paylaşılır. Daha sonra önce ki hafta görevlendirilmiş olan grup yazdıkları dramayı canlandırılmak için sınıfın önüne alınıp:

GELİŞME**Örnek olay*****Doğum Günüm ve Sonum***

Burcu evden çıkar. Gülden'i de alarak okula doğru giderler. Yolda Şeyma ile karşılaşırlar:

Şeyma: Nasılsınız kızlar?**Burcu:** İyilik sende?**Şeyma:** İyidir. Bu akşam doğum günü partim var sizde gelir misiniz?**Burcu:** Tamam ben gelirim. Gülden sen?

Şeyma: Benim biraz işlerim var okula gelmeyeceğim akşam görüşürüz.

Şeyma arkadaşlarından ayrıldıktan sonra parti için alışverişe gider. Akşam olur, poşetlerle eve gelir ve Mine'yi arar:

Şeyma: Alo! Mine akşama gel paran hazır emanetleri unutma.

Mine: Akşama görüşürüz.

Akşam olmuş herkes yavaş yavaş gelmeye başlamıştır.

Şeyma: Hoşgeldiniz buyrun içeri girin.

Burcu: Bu arkadaş kim? (Mine'yi göstererek)

Mine: Ben Mine. Sen galiba Burcusun Şeyma senden bahsetti.

Burcu: Tanıştığımıza memnun oldum.

Şeyma ve Gülden müziği açarlar eğlenmeye başlarlar. Burcu ve Gülden , Şeyma ve Mine 'nin eroin çektiklerini görür.

Burcu Şeyma 'ya yaklaşır:

Burcu: Nedir bu?

Şeyma: Bir dene bakalım çok zevk alacaksın.

Burcu: Bilmem hiç denemedim. Ama merak ediyorum bir defadan bir şey olmaz sanırım.

Gülden bu durumdan çok rahatsız olur ve herkes kendinden yavaş yavaş geçmeye başlayınca polisi arar:

Gülden: Alo! Polis mi? Ben bir ihbarda bulunacaktım. Size vereceğim adreste uyuşturucu kullanıyorlar.

Polis: Tamam hemen geliyoruz.

Burcu ve Şeyma'nın gözleri şişmiş, göz altları morarmış, iyice kafayı bulmuşlardı. O anda polis gelir. Herkesi toplar götürür.

Gülden polise uyuşturucuyu Mine'nin getirdiğini söyler. Polis bir kısmını hastaneye kaldırır. Gülden de onlarla beraber gider. Şeyma'nın durumu ağırdır. Gülden ağlamaya başlar ve hemen Burcu'nun durumunu sorar.

Doktor: Burcu iyi fakat tedavi görmesi gerekiyor.

Gülden: Doktora Şeyma'yı sorar.

Doktor: Aşırı yüklemekten dolayı Şeyma'yı kaybettiklerini söyler...

Bu olaydan sonra öğretmen sınıfa sorular sorar ve üzerinde tartışmalarını ve çözüm yolları bulmalarını ister. Bundan sonra konuyla ilgili ayet ve hadisler öğretmen tarafından önceden hazırlanan asetatlarla tepegözden yansıtılır.

DEĞERLENDİRME:

Bu drama etkinliği için öğrencilere bir hafta öncesinden konular verildiği için oyunun metnini kendileri oluşturdu. Derse gelmeden önce oyunda ki rollerini belirlediler ve çalışmalarını rollerine göre gerçekleştirdiler. Derse geldiklerinde rollerine uygun kıyafetler ve çeşitli malzemeler getirmişlerdi. Hazırladıkları etkinlikleri sunduktan sonra öğrencilere aşağıdaki sorular yöneltildi:

1. Her davet edildiğimiz ortama gitmemiz gerekir mi?
2. İnsanlara güven duymamızı sağlayacak şeyler nelerdir?
3. Her ikram edilen yiyecten yememiz doğru olur mu?
4. Uyuşturucunun zararları nelerdir?
5. Uyuşturucunun topluma zararları nelerdir?

Sorulara cevap verirken sınıfın çoğunluğu parmak kaldırıyor. Bu da bize dramanın uygulandığı sınıfta hem oynayan öğrencilerin hem de dinleyen öğrencilerin konuyu daha iyi kavradığını, dersi monotonluktan kurtardığını ve bütün sınıfın derse katılmasını sağladığını göstermektedir.

2. Örnek**Ders Planı****Ders :** DKAB**Sınıf :** 6**Ünite :** V İslam Dininin Sakınılmasını İstedığı Davranışlar**Konu :** **Kötü Zanda Bulunmak****Süre :** Bir ders saati**Yöntem :** Anlatım, soru-cevap, örnek olay, grup çalışması, dramatizasyon**Araç-Gereçler :** Kur'an-ı Kerim Meali, yazı tahtası, tepegöz, örnek olay metni**Amaç 1 :** Başkaları hakkında kesin bilgiye sahip olmadan zanda bulunmanın yanlışlığına günlük hayattan örnekler verir.**Amaç 2 :** İnsanlar hakkında kesin bilgiye dayanmadan ani kararlar vermenin ne gibi sonuçlar doğurabileceğini fark eder.**(Ayrıca 4, 5 ve 6. örnekler de bu ünite konularıyla bağlantılı işlenebilir.)****GİRİŞ**

Derse iki şekilde giriş yapılabilir:

1. Öğretmen daha önce üzerinde durulan ve dinimizin sakınmamızı istediği davranışlardan birinin de kötü zanda bulunmak olduğunu söyleyerek derse giriş yapabilir. Bunun ne olduğunu kendilerine verilen örnek olayla daha iyi anlayabileceklerini söyleyerek başlığını vermeden aşağıdaki metni, gruplara ayırdığı öğrencilere dağıtır ve sessizce okumalarını ister.

2. Öğretmen dinimizin sakınmamızı istediği bazı davranışları öğrenmekte olduklarını hatırlatarak doğrudan aşağıdaki örnek olayla derse başlayabilir.

Öğrenciler gruplara ayrılır ve her grup, başlıksız olarak verilen aşağıdaki örnek olayı sessizce okurlar.

GELİŞME

Örnek Olay

Balta Hırsızı

Bir adam baltasını kaybetmişti ve komşusunun oğlunun onu çaldığından şüpheleniyordu. Onu çok dikkatli bir şekilde uzaktan incelemişti ve şundan emindi:

—Onun davranışları ve aynı zamanda bakışları aynen bir balta hırsızıninki gibiydi!

Birkaç gün geçtikten sonra baltasını bir ot yığınının altında buldu, tabii ki buna çok sevindi. Ertesi gün komşusunun oğlunu gördü:

—Onun davranışları ona bir balta hırsızıninki gibi görünmemişti, yüzü de balta hırsızıninkine hiç benzemiyordu!

Örnek olayı okumalarına yetecek kadar bir süre geçtikten sonra öğretmen onlardan okudukları metne bir başlık bulmalarını ister ve söylenenlerden uygun olan birkaç tanesi seçilir (Şüpheyle Yaşamak, Ani Karar vb.).

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerden metinde geçen davranışlardan yanlış olanı bulmaları istenir ve şu sorulara birlikte cevap aranmaya çalışılır:

-Baltasını kaybeden adam neden öyle davranmıştır?

-Bu şekilde acele karar vermesi doğru mudur?

-Eğer balta bulunmasaydı olay nasıl gelişebilir, ne gibi sonuçlar ortaya çıkardı?

-Size göre baltasını kaybettiğinde bu adamın nasıl davranması daha iyi olurdu?

Bu soruların cevapları üzerinde tartışıldıktan sonra drama çalışmasına geçilir. Öğrenciler, öğretmenin yönergeleri doğrultusunda küçük gruplarda paralel çalışma ile örnek olayın nasıl canlandırılacağı, metine neler ilâve edilebileceği üzerinde durur ve oyunun hazırlığını yaparlar. Bu arada öğretmen oyunun sonunun mutlu bitmesi için neler yapılabileceği sorusunu bir daha hatırlatarak öğrencilerin kendilerini olaydaki kahramanın yerine koymalarını sağlamaya çalışır.

Oynanacak metne son şekli verilir ve süreyle ilgili sınırlamalar belirlenir. Sahne oluşturulduktan sonra bu metinleri ellerine alarak sınıfın önünde

canlandırırılar. Kendileri oluşturmuş olsalar da yazılı bir metne bağılı olarak dramatzasyonu gerçekleştirdiklerinden bu etkinliği bağımlı dramatzasyon olarak isimlendirmek gerekir.

Canlandırma tamamlandıktan ve oyunda ortaya çıkan durumlar üzerinde tartışıldıktan sonra dinimizin bu konuda bizden nasıl davranmamızı istediğini öğrenebilmek için konuyla ilgili ayet ve hadislerden örneklere geçilebilir.

Bulunan ayet ve hadis metinleri tepegözde yansıtılarak üzerinde konuşulur ve konunun pekiştirilmesi sağlanır.

3.Örnek**Ders Planı****Ders :** DKAB**Sınıf :** 6**Ünite :** V İslam Dininin Sakınılmasını İstedığı Davranışlar**Konu :** Hile yapmak**Süre :** Bir ders saati**Yöntem :** Anlatım, soru-cevap, örnek olay, grup çalışması, dramatizasyon**Amaç 1 :** Sakınılması gereken davranışlar hakkında öz değerlendirme yapar.**GİRİŞ**

Yalan ve hilenin kendisine ve topluma olan zararlarından bahsedilir ve bir hafta önce görevlendirdiği öğrencilerin kendi hazırladıkları senaryoyu uygulamaları istenir.

GELİŞME**Örnek Olay*****Dolmabiber***

Manav çırağa dönerek şöyle der:

Manav: Biraz çabuk olalım, müşteriler gelmeden dolmaların içine şırınga ile su dolduracağız. Hadi çabuk hadi!

Çırak: Oldu usta çabuk olurum. Dolmaların içine sıkırım suları merak etme sen.

Manav: Pek müşteri yok bugün.

O arada bir müşteri gelir ve “ Kış için hazırlık yapıyorum komşu, biber alıp kurutacağım bana şurdan güzellereinden 10 kilo dolma biber verir misin?”

Çırak: Tamam abla . (Bu arada manav ile müşteri sohbet ederler; binada pek görüşemiyoruz eşinize selam söyleyin.)

Akşam olur ve ırakta manav da evine gider. Eve geldiğinde çok acıkmıştır ailecek hemen sofraya otururlar yemeklerini yerler .

Manav: Hanım dolmabiber de çok güzel olmuş eline sağlık der.

Manavın hanımı: Afiyet olsun bunu 3 numarada ki Ayşe teyze getirdi: “Uzun süredir görüşemedik bugün eşinden biber aldım birazını da pişirdim sizinle paylaşayım dedim.”dedi.

Manav: Ohh sağ olsun ellerine sağlık...

Aradan bir saat geçer çocuklar anne karnımız ağrımaya başladı derler. Ailecek rahatsızlanıp hastaneye gittiklerinde doktor içtiğiniz sudan ya da yediğiniz Őeylerde olan mikroptan dolayı zehirlenmişsiniz der.

Orda Ayşe teyzeyle karşılaşırlar o da rahatsızlanmış ve sudan zehirlendiğini söylemiştir.

Manav orda çok kötü olur ve dolmabiberlerin içine koydurduğu suyun temiz olmadığını anlar.

Manav: Ah kafam ah hem kendime hem de başkalarına zarar verdim diye pişman olur.

DEğERLENDİRME

Öğrencilerin sınıfa geldiklerinde oyun esnasında kullanmak üzere manav kılığına girmek için Őapka, nlk, meyve, sebze getirmeleri ; evin hanımı kendisine yelek, sofrayı kurmak için oyuncak tabak, çatallar vb. malzemeleri getirmeleri öğrencilerin sorumluluk bilinçlerini geliştirdiklerini ve dersi önemsediklerini göstermektedir.

Drama bittikten sonra aşağıdaki sorular soruldu?

1. Hilenin kişiye zararları nedir?
2. Hilenin topluma zararları nelerdir?
3. İnsanları kandırmak ve insanın yaptığı yanlışın ortaya çıkması insanın duygularını nasıl etkiler?

Soruların sonunda manavın duygu ve düşünceleri dinlenilir. Ayrıca “ Manavın konumunda siz olsaydınız neler hissederdiniz?” sorusu sorularak öğrencilerin empati kurmaları sağlanır.

Bu dersin sonunda öğrenciler hilenin zararlarını etkili bir Şekilde dinlemiş ve anlamış olurlar.

4.Örnek**Ders Planı****Ders :** DKAB**Sınıf :** 6**Ünite :** V İslam dininin sakınılmasını İstedığı Davranışlar**Konu :** Yalan Söylemek**Süre :** Bir ders saati**Yöntem :**Anlatım, soru-cevap, örnek olay, grup çalışması, dramatizasyon**Amaç 1 :** Kötü davranışların bireysel ve toplumsal zararlarını anlar**Amaç 2 :**İslamiyetin sakınmamızı istediği bazı davranışları belirterek ayet ve hadislerden örnek verebilir**GİRİŞ**

Yalan söylemenin toplumda nasıl karşılandığını sorarak derse başlayan öğretmen aldığı cevaplar doğrultusunda örnekleri çoğaltır. Daha önce yalan söylemek konusunda kendilerinin oluşturacağı bir oyunu öğrencilerinden sunmasını ister.

GELİŞME**Örnek Olay*****Şirinli Köy***

Nurseli: Konumuz Şirinli Köy’de geçmektedir.

Ayşe Hanım: Ay komşular biliyor musunuz bizim evin tarihi bir değeri var ya altında hazine varmış...

Fatma Hanım: Ya gerçekten mi? İnanmıyorum! Artık zengin olunca bizi görmezsin.

Nihal Hanım: Ayşe hanım bir kerede doğru söyleyin bak Fatma hanım yine inandı garibim benim. Hem yalan söyleyenin hem bu dünyada hem ahirette rahatı olmazmış.

Ayşe Hanım: Aman hemen inanıyorsunuz şaka ayol şaka...Hem böyle olsa size söyler miyim çocuklarımı özel okullara gönderir rahatça geçinirdim.

Nurseli: Akşam olunca herkes evine döner. Ertesi gün Fatma hanımla Nihal Hanım konuşurken Ayşe Hanım gelir:

Ayşe Hanım: Biliyor musunuz benim evin altında yılanlar çokmuş.

Fatma Hanım: Evi boşaltın o zaman orda nasıl yaşayacaksınız!

Nihal Hanım: Fatma lütfen artık inanma şu Ayşe'nin dediklerine.

Ayşe Hanım: Aman Nihal ne güzel eğleniyoruz şaka işte şaka...Ay Fatma sende hemen inanıyorsunuz.

Nurseli: Gece geç vakit oluyor. Zaten üçü de yakın mesafelerde oturuyorlar.

Ayşe Hanım: Komşular! Evimde yılan var koşun gelin!

Fatma Hanım: Bu kez ona inanmayacağım bıktım şakalarından.

Ayşe Hanım: Lütfen yardım edin çok korkuyorum. Ne yapacağımı bilmiyorum yanıma gelin. Nihal hanım lütfen.

Nihal Hanım: Aman Ayşe yine gece gece durmuyorsun gir evine güzelce.

Nurseli: Ayşe hanım evine girer bu sefer çocuğunu yılanın soktuğunu görür.

Ertesi gün herkes işte her seferinde yalan söylemesi, başına işler açtı ve kimse ona inanmadı. Yalan söylemenin hazin sonu derler.

DEĞERLENDİRME

Bu drama gerçekleştirilirken öğrenciler rollerini çok benimsemişlerdi. Konuşmalarında oldukça rahat kendine güvenir bir haldeydiler. Kıyafet olarak yemeniler, gözlükler, etekler ve oyuncak bir yılan getirmişlerdi.

Dramanın sonunda arkadaşları çok dikkatli izlediler ve çok güldüler. Bu oyunu izledikten sonra öğrencilerle “Kendilerinin de yalan söyledikleri zaman başlarının zorda kaldığı oluyor mu?” sorusu etrafında tartışma yapıldı. Yalan söylemekle ilgili hadisler ve ayetler tahtaya yazıldı.

5.Örnek**Ders Planı****Ders :** DKAB**Sınıf :** 5**Ünite :** II. İbadet Konusunda Bilgilenelim**Konu :** Güzel İş ve Güzel Davranış: Salih amel**Süre :** Bir ders saati**Yöntem :**Anlatım, soru-cevap, örnek olay, grup çalışması, pandomim, dramatizasyon**Sınıf:** 8**Ünite:** İslam da Övülen Bazı Ahlaki Tutum ve Davranışlar**Amaç 1 :** Her güzel iş ve davranışın dinimizde ki önemini anlama**GİRİŞ**

Öğretmen “salih” kelimesinin ve “amel” kelimesinin anlamını bulmaları için pandomim tekniğini kullanarak sessizce hareketlerle anlatmaya başlar. Bulduklarında tahtaya anlamını yazar. Öğrencilerden salih amelle ilgili bir oyun oynamalarını ister. 5 dk düşünmeleri için fırsat verir

Öğrencilerden tahtanın önüne kaldırır. Ve oyunlarını sergilemelerini ister.

GELİŞME***I. Grup:***

Ali amca yaşlı ve elinde bir poşetle yolu geçmeye çalışmaktadır. Bizlerde ona yardım edelim mi Ayşe ne dersin?

Ayşe: Olur. Hadi gidelim.

Ali amca elindekini alalım. Gel beraber geçelim yolu.

Ali Amca: Olur evlat.

Evine kadar götürelim seni.

Ali Amca: Teşekkürler çocuklar.

II. Grup:

Akşam misafir gelecek hadi kardeşim beraberce anneme yardım edelim. Sofrayı kuralım.

Kardeş: Tamam abla.

Abla: Bugün öğretmenimiz birinin hoşuna gidecek bir işi yaparsak salih amel yapmış oluyorsunuz çok sevap kazanıyorsunuz dedi. Biz anneme yardım edince hem onu mutlu ederiz hem de sevap kazanırız.

Berberce sofrayı kurarlar.

Anne: Çok sağ olun çocuklar beni çok sevindirdiniz.

İkisini de öper.

Kardeş: Dediğin oldu bak abla annem çok sevindi. Bundan sonra çok salih amel yapalım.

III. Grup:

Emre : Oh be bugün otobüste yer varmış Hasan oturarak gideceğiz.

Hasan: Haklısın rahat rahat gideriz.

Aydın Amca otobüse biner. Hasan yer vermek ister.

Emre: Nereye gidiyorsun boş ver hem biz önce bindik.

Hasan: Bir düşün Emre sen yaşlı olsan ve hasta olsan ayakta duramazsan sana birinin yer vermesini istemez misin? Buyur amca.

Aydın Amca: Sağol evladım.

DEĞERLENDİRME

Bu ders içinde doğaçlamalar yapıldı. Bu çalışmamızda öğrenciler kendi doğal halleriyle hayatta karşılaşacakları bazı olaylara nasıl tepkiler vereceklerini göstermiş oldular.

Sınıfta doğaçlamalar gerçekleştirilirken yaşlı rolüne giren öğrenci beli bükülmüş bir hal alırken, otobüs canlandırması yapan gençler bir sırayı otobüs koltuğu yaptılar. Bunlar dramının çocuklarda yaratıcılığı geliştirdiğini gösteren uygulamalardır. Anında düşünme anında üretme her öğretmeni memnun eder doğrusu.

Bu ders sonunda bütün çocuklar zil çalmasına rağmen bizde yapalım diye ısrar ediyorlardı. Ben teneffüse çıktığımda öğrenciler kendi aralarında gruplar yapıp salih ameli anlatan çeşitli dramalar hazırlamışlardı ve ben derse girdiğimde hepside bizde yapalım diye istekli bir şekilde derse katılıyorlardı.

Dersin sonunda dramanın öğrencilerin doğal davranmalarını sağladığını, kendilerine olan güvenlerini arttırdığını, empati kurma yeteneği kazandırdığını ve derse ilgili olmalarını sağladığını gözlemledim.

6. Örnek

Ders Planı

Sınıf : 6

Ünite : V. Kötü Davranışlardan Kaçınalım

Konu : 1. Dinimizin Sakınmamızı İstedığı Bazı Kötü Davranışlar

1.2. Gıybet ve İftira

Amaç : Gıybet ve iftira etmenin dinimizce niçin yasaklandığını kavrar.

Konu : 1.7. Kötü Zanda Bulunmak

Amaç : İnsanlar hakkında kesin bilgiye dayanmadan ani kararlar vermenin sakıncalarının farkına varır.

Sınıf : 8

Ünite : II. Din Güzel Ahlaktır

Konu : 2.2. Dinim, Kendini Geliştiren Bir İnsan Olmamı İster

2.2.2. Allah, Hatasından Dönmek İsteyenlere Doğru Yolu

Gösterir

Amaç : Arkadaşları ile ilişkilerinde saygılı, dürüst ve paylaşımcı olmanın dinin istediği davranışlar olduğunun farkında olur.

Süre : Bir ders saati

Yöntem : Anlatım, soru-cevap, örnek olay, grup çalışması, büyük grup tartışması, dramatizasyon

Araç-Gereçler : Kur'an-ı Kerim Meali, yazı tahtası, tepegöz, örnek olay metni, dramatizasyonda kullanılacak malzemeler

GİRİŞ

Öğretmen vereceği örnek olayı okuduktan sonra oynayacakları oyunda; başkalarına güvenip güvenemeyeceğimiz, başkalarına nasıl güvenebileceğimiz, başkalarının güvenini nasıl kaybedebileceğimiz ve bunu tekrar nasıl kazanabileceğimiz gibi durumların söz konusu olduğunu belirterek olayı anlatmaya başlar:

GELİŞME

Örnek Olay

Haksız Kuşku

“Şef sekreter Jale doğum gününü kutlamak için aynı büroda çalışan arkadaşları Necati Bey ile Semra Hanımı kahve içmeye davet etmiştir. İki arkadaş Jale'nin bürosunda onu beklerken Necati Bey, Jale'nin masasının üzerinde altın bir dolmakalem gördü. Birden heyecanlandı. Çünkü bu, geçen yıl patronlarının bu iş yerinde 25. çalışma yılını kutlamak için kendisine hediye ettiği değerli dolmakalemdi. Bundan hiç şüphesi yoktu, çünkü Necati Bey bu kalemi geçen hafta anlaşılmaz bir şekilde kaybetmişti! Olup biteni bir çırpıda ve Telaşlı bir şekilde onunla birlikte bekleyen Semra Hanıma anlattı. İkisi de çok hızlı bir şekilde karar vermişlerdi: Jale böyle bir şeyi nasıl yapabiliirdi! Biraz sonra Jale kahvelerle içeri girdiğinde buz gibi bir havayla karşılaştı. Birden oluşan sessizliğe bir anlam veremiyordu. Necati Bey çalışma masasını göstererek ve ona kaba ve kuru sözlerle geçen hafta kaybettiği 25. yıl hediyesini orada bulduğunu açıkladı. Jale'nin tüyleri diken diken olmuştu, çünkü Necati Bey çok açık bir şekilde onun 'hırsızlık' yapabileceğini düşünüyordu. Dolma kalemi kapıldığı gibi eline aldı ve ona, bunun onun malı olmadığını, aksine nişanlısının kendisine hediye ettiğini kalemin üzerinde isminin baş harfinin kazınmış olduğunu göstererek ispatladı. Necati Bey, yaptığıının haksız bir şekilde Jale'den kuşkulananmak olduğunu anlamıştı. Fakat arkadaşı ona güvenini yitirmişti.

DEĞERLENDİRME

Öğretmen örnek olayı okuduktan sonra “Kaybolan güven ortamını tekrar nasıl oluşturabilir ve arkadaşının ona güvenmesini nasıl sağlayabilirdi?” diye sordu. Öğretmen şöyle devam eder:

—Şimdi üçer kişilik gruplara ayrılıyorsunuz ve Jale'nin nasıl teselli edilebileceğini ve üç iş arkadaşı arasında kaybolan güven duygusunun tekrar oluşturulabilmesi için neler yapılabileceğini konuşuyorsunuz. Uygun olabilecek ihtimalleri oynuyorsunuz (canlandırılıyorsunuz) ve onlardan sizce uygun olan birine karar veriyorsunuz. Daha sonra bütün sınıfla birlikte bulduğunuz çözümleri tartışıyoruz.

Öğrencilerin konu üzerinde grupta çalışmasından sonra oluşturdukları çözümler tartışılır ve oyun metinleri sırayla oynanır. Böylece hem örnek olay metni hem de çocukların buna ilâve ettikleri çözümler canlandırılmış olur.

7.Örnek**Ders Planı****Ders :** DKAB**Sınıf :** 6**Ünite :** II. Namaz İbadeti**Konu :** Abdest, teyemmüm**Süre :** Bir ders saati**Yöntem :** Anlatım, soru-cevap, örnek olay, grup çalışması, pandomim

Amaç 1 : Namaza hazırlık şartlarından olan abdestin, teyemmümün hangi durumlarda ve nasıl yapıldığının farkına varır.

GİRİŞ

Öğretmen namaz kılmadan önce yapılması gereken durumlardan bahseder. Bu konuyla ilgili temizlikle ilgili örnekler verir.

GELİŞME

Öğretmen herkesin sessiz olmasını ve hareketlerini tekrar etmelerini söyler. Birkaç kez bu hareketleri tekrarlayan öğrencilerden birkaç tanesini tahtanın önüne çıkarır. Onlara bir piknikte olduklarını ve etrafta su bulunmadığını ve namaz kılmanız gerektiğinde ne yaparsınız sorusunu yönelterek sessiz bu olayı yapmalarını söyler.

Öğrenciler piknik oyununu oynarlar ve kendilerine göre üretmiş oldukları abdest alma yöntemini kullanırlar.

Öğretmen daha sonra tekrar aynı yöntemle teyemmümün nasıl yapıldığını gösterir.

Beraberce yaparlar.

Tekrar bir gurup kaldırır ve pikniktesiniz devamı size ait der.

Öğrenciler pandomim tekniği doğrultusunda sessiz bir şekilde oyunu gerçekleştirirler.

DEĞERLENDİRME

Bu dramayı gerçekleştirirken öğrenciler gerçekten olayı yaşıyorlarmış gibi konuşmadan gerçekleştirdiler. Bu tür çalışmalar öğrencilerin jest ve mimiklerinin gelişmesi açısından oldukça önemliydi. Konuşma olmadan yapılan bir çalışma olduğundan sınıfta izleyenler sessiz ve dikkatle takip ettiler. Oynayanlar açısından kendini ifade edebilmeyi sağlarken izleyenler açısından da oldukça dikkat çekici bir ders oldu.

8.Örnek**Ders Planı****Ders :** DKAB**Sınıf :** 7**Ünite :** I.Melek ve Ahiret İnancı**Konu :** Topumda Yaygın Ollan Batıl İnançlar**Süre :** İki ders saati**Yöntem :** Anlatım, soru-cevap, örnek olay, grup çalışması, dramatizasyon**Amaç :** Sihir ve büyü gibi batıl inançların toplum üzerinde ki olumsuz etkilerini fark eder.**GİRİŞ**

Öğretmen batıl inancın tanımını tahtaya yazar. Öğretmen vereceği örnek olayı tamamlamaları gerektiğini söyler.

GELİŞME

Aynur hanım ve Ayla hanım iki iyi arkadaştır. Ayla hanım insanların problemlerini büyü yaparak çözen Aynur hanımda ona sıkıntılı insanları getiren kişidir.

Aynur hanım bir gün arkadaşlarıyla birlikte toplanır. O kadar güzel bir muhabbet ortamı vardır. Tatlı dilli, güler yüzlü sevecen bir bayan olan Aynur hanımı da herkes sevmektedir. Bu arada Aynur hanım eşinden konuyu açınca hepside kendi eşlerinden dert yanmaya başlarlar. Aynur hanım bu durumu fırsat bilerek onlara çok iyi bir kişi tanıdığını ve bütün problemleri anında çözdüğünü söyler. Hatta sen daha anlatmadan problemlerini hemen bilmektedir der. Aralarında bulunan Zehra hanım zaten çok sıkıntılıdır lütfen beni ona götür der.

Aynur hanım ona randevu alması gerektiğini söyler. Zehra hanımda kabul eder. Aynur hanıma senden haber bekliyorum der. Akşam üzeri birbirlerinden ayrılırlar.

-Evet arkadaşlar bundan sonra neler olmuş olabilir size bırakıyorum.

DEĞERLENDİRME

Örnek olay okunduktan sonra öğretmen olayın sonunu düşünmeleri için süre verir. 3'erli gruplar olayın devamını planlayıp oynarlar.

Genelde hepside aracı kadın büyücüye önceden haber verdiğini anlatan dramalar gerçekleştirirler. Daha sonra öğretmen sınıfa aşağıdaki soruları sorar:

1. Haksız kazançtan kastedilen şey nedir?
2. Büyü ve sihir ile uğraşanların bireylere zararları nelerdir?
3. Sihir ne tür olaylara yol açabilir?

Bu derste öğrencilerin konuyu iyi anladıkları zaman uygulamada da doğru davranışlarda buldukları gözlemlenildi. Her doğru uygulama sınıfta gerçekleştirildikçe konuda daha iyi pekişmektedir.

9. Örnek**Ders Planı****Ders :** DKAB**Sınıf :** 7**Ünite :** II.Ramazan Ayı ve Oruç İbadeti**Konu :** Sahur**Süre :** Bir ders saati**Yöntem :**Anlatım, soru-cevap, örnek olay, grup çalışması, dramatizasyon**Araç-Gereçler :** Kur'an-ı Kerim Meali, yazı tahtası, tepegöz, trampet**Amaç 1 :**Sahurun önemini anlama**Amaç 2 :**Sahurda hissettiklerini dile getirme**GİRİŞ**

Sahura kalkanlardan hislerini almakla derse başlanır. Sahur deyince aklıma gelen şeyler sorulur.

GELİŞME

Sınıfa getirilmiş olan trampet istekli öğrencilere verilir sınıfta kalan diğer öğrencilere sıraların üzerine uyuyormuş gibi kafalarını koymaları söylenir.

Trampeti eline alan öğrencilerden bu kişileri uyandırman gerekiyor. Nasıl uyandırırın? Trampeti eline alan her öğrenci söylediği sözleri uyumlu şekilde söylemeye dikkat ediyor.

Genelde duydukları manilerden benzetimler yapıyorlar. Sıraların üzerinde yatanlara da uyanma halini gerçekleştirip sahurda yaşananları yapmaları istenir. Bu şekilde hem sınıfta oyun içine katılmış olur.

Öğretmen sahurun özel bir vakit olduğunu hadislerle anlatır. Sahura kalkan bir çocuğun hissettiklerini okur.

DEĞERLENDİRME

Bu çalışmada öğretmenin sınıfa trampetle girmesi öğrencilerin bütün dikkatini öğretmene toplar.

Trampeti eline alan her öğrenci hem dil gelişimi açısından önemli bir çalışma yapmış olur hem de yaratıcılığını ortaya koymuş olur. Sınıfta dinleyenlerde sese ve söylenen sözlerin uyumuna bakarak eleştiride bulunurlar.

Öğrenciler hem heyecanlıdırlar hem de yapmak istemektedirler.

Bu çalışma sonunda bütün öğrenciler trampeti ellerine alıp maniler söylemek istediler. Böylece sahur kavramı zevkli ve dikkat çekici bir şekilde öğretilmiş oldu.

10. Örnek**Ders Planı****Ders :** DKAB**Sınıf :** 8**Ünite :** VI. Dinler ve Evrensel Öğütleri**Konu :** 6.4. Dinlerin ve İslam'ın Evrensel Öğütleri**Süre :** Bir ders saati**Yöntem :** Anlatım, soru-cevap, örnek olay, grup çalışması, dramatizasyon**Araç-Gereçler :** Kur'an-ı Kerim Meali, yazı tahtası, tepegöz, trampet**Amaç 1 :** Dinlerin ve İslam'ın evrensel yönlerini anlar ve örnekler verme**GİRİŞ**

Günümüzde farklı ülkelerde de doğru karşılanacak ve ya hoş karşılanmayacak davranışlar sorulur.

GELİŞME

Gruplara ayrılıyoruz.

Televizyonda her ülkeden Türkçe yayın yapacaksınız. Haberleri sunacaksınız ve bizlerde izleyeceğiz. O ülkede yaşanmış olayları anlatıyorsunuz. Ve halk olarak bizlere de soru yöneltiyorsunuz. Olaylar karşısında farklı din ve farklı inançta olan kişilerin olayları nasıl karşıladıkları hakkında izliyoruz.

- Dinlerin ortak evrensel mesajları neler olabilir?
- Dinlerin verdiği mesajlar dünya barışına nasıl katkı sağlar?
- Dinlerin inanç yönleri ibadet şekilleri farklı olmasına rağmen neden ortak yönleri olabilir?

Sorularla ve dinlediğimiz olaylarla ilgili düşünceleri alarak konunun pekişmesini sağlar.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerden sunucu olanlar daha çok kendine güvenen ve kendini ifade edebilen bireylerdi. Sorulara cevap verenlerde kendilerine ait düşünceleri özgürce ifade edebilenlerdi.

Bu çalışmada yaratıcı düşünme ve dil gelişimi açısından önemlidir.

11. Örnek**Ders Planı****Ders :** DKAB**Sınıf :** 7**Ünite :** II. Din Güzel Ahldır**Konu :** 2.2. Dinim, Kendini Geliştiren Bir İnsan Olmamı İster

2.2.4. Davranışlarımda Doğru Bilgiye Dayanırım

Süre : Bir ders saati**Yöntem :** Anlatım, soru-cevap, örnek olay, grup çalışması, büyük grup tartışması, dramatizasyon**Araç-Gereçler :** Kur'an-ı Kerim Meali, yazı tahtası, tepegöz, örnek olay metni, dramatizasyonda kullanılacak malzemeler**Amaç :** Doğru bilginin doğru davranışlar doğurduğunun farkında olur.**GİRİŞ**

Bu örnek ve benzer nitelikteki örnekler, öğrencilerin gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri benzer durumlarda mümkün olduğu kadar doğru karar vermelerini kolaylaştırmak amacı taşımaktadır. Öğretmen aşağıdaki olayı anlatarak derse başlar:

Örnek Olay**İnsanlarındaki Sadece Tahmin**

“Kaya babasının işleri nedeniyle şehrimize taşınmak zorunda kalmış ve bizim sınıfımıza katılmak isteyen bir çocuktur. Ben, önceki sınıf öğretmeni ve okullarındaki rehberlik uzmanı ile görüşerek onun nasıl biri olduğu hakkında karar verebilmek için bilgi aldım. Yaptığım görüşmelerden edindiğim bilgiler ışığında Kaya'nın nasıl biri olduğu hakkında şunları söyleyebilirim:

Kaya oldukça tembel ve bencil bir çocuktur. Biraz da kendini büyük görmekte, insanlara tepeden bakmaktadır. Bununla birlikte o beraberce bir iş yapılacağı zaman arkadaşlarıyla dayanışma içerisinde bulunuyor ve bu yüzden aynı

zamanda oldukça sosyal bir kimse gibi görünüyor. Ayrıca kendisini ön plana çıkarabilecek bazı durumlar söz konusu

olduğunda da onunla konuşmak kolaylaşıyor ve konuşma oldukça iyi gidebiliyor.

Kaya nasıl birisi olarak görünüyor, sınıfınıza kabul edilebilir mi?”

Durumu bu şekilde tasvir ettikten sonra öğretmen, çocuklara ne yapacaklarını anlatmaya geçer:

—*Şimdi sizin yapacağınız şey, Kaya'nın sizin üzerinizde nasıl bir izlenim uyandırdığını ortaya koymaya çalışmanızdır. İşinizi kolaylaştırmak bakımından size bazı sorular vereceğim. Bu soruları gruplara ayrılarak kendi aranızda tartışıp cevaplandırmaya çalışacaksınız.*

—*Kaya'yı arkadaş olarak ister miydiniz?*

—*Kaya'yı grubumuza alalım mı?*

—*Onu okul arkadaşı olarak mı, yoksa iş arkadaşı olarak mı isterdiniz?*

—*Kaya hakkında bu soruları cevaplandırabilmeniz ve nasıl biri olduğuna karar verebilmeniz için size verdiğim bilgiler yeterli midir?*

—*Lütfen, verdiğim bilgiler ışığında aşağıdaki ölçekten yararlanarak Kaya'nın bizim grubumuzda ne kadar sevilen biri olabileceğini tahmin edin:*

ÖLÇEK:

5: çok sevilir 4: sevilir 3: ne sevilir ne sevilmez 2: sevilmez 1: hiç sevilmez

DEĞERLENDİRME

Öğretmen, tartışmayı kendi aralarında bitirdikten sonra hep birlikte tekrar Kaya hakkında konuşulacağını söyler. Bu nedenle her grubun, konuyla ilgili düşüncelerini, Kaya hakkındaki kararlarını sunacak şekilde bir rapor hazırlamalarını ister.

Dersin sonunda, Kaya sınıfa geldiğinde ona nasıl davranacaklarını gösteren küçük bir oyun sergilenir. Bu oyunda dersin sonunda öğrenilmesi beklenen hususları yansıtmaya çalışmaları istenir.

12. Örnek**Sınıf : 6****Ünite : VI. İslam Dininin Sakınılmasını İstedığı Davranışlar****Konu : 5.4. Kıskançlık(Haset)****Amaç :** Arkadaşları ile ilişkilerinde kıskançlık duygusunun kendine yarar sağlamayacağını fark eder.**Süre :** Bir ders saati**Yöntem :** Anlatım, soru-cevap, örnek olay, grup çalışması, dramatizasyon**Araç-Gereçler :** Kur'an-ı Kerim Meali, yazı tahtası, tepegöz, örnek olay metni, dramatizasyonda kullanılacak malzemeler**GİRİŞ**

Öğretmen vereceği örnek olayı okumadan önce sorularla derse giriş yapar ;

Başkalarına bakış açımız nasıl olmalı?

Başkalarında var olan her şey bizde de var olmalı mı?

Kıskançlık gibi kötü huylarımızdan nasıl uzak durabiliriz?

Gibi soruları sorarak olayı anlatmaya başlar:

GELİŞME**Örnek Olay:****EŞEK OLMANIN BEDELİ**

Hergün akşamlara kadar yük çeken bir eşek; ahırdan hiç çıkmadan hapır hapır ot yiyen, yemi ayağına getirilen kısır, şişman bir düveyi kıskanıyordu. Kendisi hakkında aklından geçenler hiç iyi şeyler değildi:

- Düveye bu büyük iyilik nedendir? Onun yanında benimkisi vücut değilde sanki bir kevgir!

Bir yaz mevsimiydi, ev sahibi oğluna sünnet düğünü etmeye karar verdi. Bu yüzden eşek ahırda hatırı sayılır bir tatile girdi. Fakat yine danayı kıskanmak gibi bir derdi vardı. Derken, bir gün, sahibi yanında bir adamla apar topar ahıra girdi:

- İşte bizim düğün için ettiğimiz,

İki senedir yem yediririz, dedi.

Cellat gibi korkunç adama,
 Şişman düveyi gösterdi.
 - Güzel, güzel çok semiz,
 Diyen adam düveyi çok beğendi;
 Tutup sevdi.
 Az sonra ahıra bir kişi daha geldi,
 Onun elinde bir urgan vardı.
 Düveyi çekip götürdüler,
 Bismillah deyip yere yatırdılar.
 Ahırda yalnız kalan eşek,
 Ulu Allah'a şükrederek
 Daha nice şişman düveler gördü,
 Eceli gelinceye kadar uzun,
 Oldukça uzun bir ömür sürdü.¹⁰⁵

DEĞERLENDİRME

Öğretmen metni okuduktan sonra bu öyküde ki olumsuz düşünceleri sorar ve söylenenlerin birkaç tanesini tahtaya yazar. Öğrencilerden olayı canlandırmalarını ister. Seçilen öğrenciler canlandırmayı yaptıktan sonra öğretmen konuyla ilgili ayet ve hadisleri tahtaya yazar.

Öğrenciler metni dinlerken eğlendikleri gibi canlandırma yaparkende çok eğlendiler. Hayvanların konuşmalarını uygularken zevk alıkları her hallerinden belliydi. Bu arada izleyen arkadaşlarında gülerek onları dinliyorlardı.

Bu çalışma esnasında öğrencilerden eşeğin konuşmalarını yapan biraz eğilerek ve parmalarıyla kendine iki kulak yapmaktaydı. Böylece ders öğrencilerin ilgisini çekmiş ve eğlenceli bir hal almıştı.

¹⁰⁵ Ramazan YILMAZ, Baykuşun Günlüğü, Diyanet yay., Ankara 2002,s.37.

13. Örnek**Sınıf : 6****Ünite : V. İslam'ın Sakınmamızı İstedığı Davranışlar****Konu : 5.1. Yalan****Amaç :** İnsanlarla ile ilişkilerinde yalan söylemenin kendine yarar sağlamayacağını fark eder.**Süre :** Bir ders saati**Yöntem :** Anlatım, soru-cevap, örnek olay, grup çalışması, dramatizasyon**Araç-Gereçler :** Kur'an-ı Kerim Meali, yazı tahtası, tepegöz, örnek olay metni, dramatizasyonda kullanılacak malzemeler**GİRİŞ**

Öğretmen örnek olayla daha iyi anlayabileceklerini söyleyerek başlığını vermeden aşağıdaki metni, gruplara ayırdığı öğrencilere dağıtır ve sessizce okumalarını ister.

GELİŞME**Örnek Olay:****KÜÇÜK KURDUN TÖVBESİ**

Genç bir kurt, küçük bir kuzucuk aparmak ümidiyle bir çobanın sürüsüne daldı, fakat sürüyü koruyan koca köpeklerle yakalandı. Çoban köpekleriyle boğuşurken kapıp canını zor kurtardı. Çetin geçen bu boğuşma sırasında köpekler, onun kulaklarını ısırıp yemişlerdi, kaçan yavru kurdun arkasından:

- Bu sana ders olsun, sakın bir daha gelme demişlerdi.

Kulaksız kalan genç kurt, arkadaşlarının onunla “ Kulaklarını köpekler yemiş!” diyerek alay etmelerinden korkuyordu. Ne oldu diye soranlara

- “Bu bir ilim, bu bir fen, kulaklarınızı siz de kestirin hemen.” diyordu.

Genç kurtlar, kulaksızın başına toplandılar onun yalanlarını sahici sandılar. Diğer kurtlarda kulaklarını kestirdiler. Bu gençler arasında ki anlamsız eğilimi duyan büyükbaba kurt kulaksızı yanına çağırdı:

- “Bu nasıl bir ilim, nasıl fense, gel benide inandır öyleyse!” dedi.

Kulaksız genç kurt, anlatırken büyükbaba kurdun gözlerine bakamıyordu. Büyükbaba da ona , ara sıra soru yöneltiyordu. Kulaksız laflarını uzattıkça uzattı, yalancının mumu yatsıya adar yanar, kulaksızın sanki dudaklarında kaldı. Ama ısrarla büyükbabayı inandırmaya çalışıyordu:

- Büyükbabacığım köpeklerin kulaklarını küçük bir çıtırdıyı bile duysunlar diye kesiyorlar. Hem sen hiç uzun kulaklı bir çoban köpeği gördün mü? dedi, yaşlı kurda.
- Görmedim, dedi yaşlı kurt görmedimde; köpeklerin kulaklarının sahipleri, boğuşurken kurtlar ısırmasın diye kesiyor olmalı. Benim aklımda öyle kalmış. Üstelik köpekler hiç duymasa bile onlar için o kadar önemli değil kulakları! Onlar, bizi kokumuzdan bile anlıyorlar. Şimdi söyle bakalım, kulaklarını kime kaptırdın?

Kulaksız genç kurt yalanlarına yaşlı kurdu inandıramadı. Bu görüşmeden fena halde sıkıldı. Gözlerinin içine bakan büyükbaba kurdun huzurunda söylediği yalanlarından utandı.

- Affet beni dedeciğim,
Bir başıma sürüye gittim,
Köpekler düştü peşime,
Ortada kaldım tek başıma,
Bu belayı kendim buldum,
Taze bir kuzu umdum,
Umdumda neyleyim,
İki kulaktan birden oldum.
Şimdi senden dileğim,
Kimse gülmesin bana yeter,
Bugünkü çektiğim vallahi,
O günkünden daha beter!
Söz veriyorum dedeciğim,
Büyük sözü dinleyeceğim,
Tövbeler olsun, ağzım kurusun,

Hiç yalan söylemeyeceğim.¹⁰⁶

DEĞERLENDİRME

Öğrenciler okudukları metin başlıklar bulup söylerler. Sonra öğretmen gruplara ayırarak canlandırma yapmalarını ister. Ayrıca cümle sonlarının birbiyle uyumlu olması dikkatleri olay üzerine daha fazla çekmektedir. Bu uygulamada kulağı kopmuş kurdu canlandıran tek kulağını eliyle kapatmıştı. Yaşlı kurdun konuşmasını yapan öğrencide elini çenesinde tutup sakalı varmış gibi hem de hafif eğilerek ihtiyarlığı yansıtmaktaydı.

Rollerini yerine getirirken oynadıkları rolü sahiplenmeleri, empati kurmaları öğrenciler açısından önemlidir.

¹⁰⁶ Yılmaz, s. 40

14. Örnek**Sınıf :** 7**Ünite :** I. Melek ve Ahiret İnancı**Konu :** 2. Meleklerle İman

2.1. Meleklerin Özellikleri ve Görevleri

Amaç : Evrende görünmeyen varlıkların olduğunu bilir ve meleklerinde bu tür varlıklardan olduğunu kavrar, meleklerin özelliklerini kavrar.**Süre :** Bir ders saati**Yöntem :** Anlatım, soru-cevap, rol oynama doğaçlama.**Araç-Gereçler :** Kur'an-ı Kerim Meali, yazı tahtası, tepegöz.**GİRİŞ**

Öğretmen yazıcı meleklerin görevlerini öğrencilere anlatmak ve bu meleklerin her zaman bizimle beraber olduğunu fark ettirmek, bu beraberliğini bilincinde olmanın bizim hayatımıza ne gibi etkilerinin olabileceğini anlatmak için bir drama gerçekleştirir.

GELİŞME

Öğretmen sınıfı üçlü gruplara ayırır. Öğrencilerin istediğine göre öğrencilerden biri iyilikleri yazan diğeri kötülükleri yazan, biri de iyilik ve kötülükleri yazılacak rolüne girer. Öğretmen öğrencilerin tuttuğu notları alır bu dramının amacının ne olduğunu öğrencilere anlatır.

Öğretmen drama sonunda öğrencilerin duygu ve düşüncelerini almak için sorular sorar:

- İki kişinin sürekli sizin yaptıklarınızı not etmesi size ne hissettirdi?
- Böyle yaptıklarınızın yazılması davranışlarında daha dikkatli olmanızı sağladı mı?
- Eğer yazıcı melekleri görmüş olsaydık nasıl davranırdık?¹⁰⁷

¹⁰⁷ Tuğba Güler, Din ve Ahlak Öğretiminde Drama Örnekleri, Nobel Yay., Ankara 2007, s. 141'den uyarlanmıştır.

15. Örnek**Sınıf :** 5**Ünite :** Allah'a İman**Amaç :** Allaha dua etmeyi ve tevekkül etmeyi öğrenir.**Süre :** Bir ders saati**Yöntem :** Anlatım, soru-cevap, rol oynama doğaçlama.**Araç-Gereçler :** Kur'an-ı Kerim Meali, yazı tahtası, tepegöz.**GİRİŞ**

Öğretmen örnek olayla daha iyi anlayabileceklerini söyleyerek başlığını vermeden aşağıdaki metni, gruplara ayırdığı öğrencilere dağıtır ve sessizce okumalarını ister.

GELİŞME**KENDİNE YARDIM EDENE**

Saman yüklü bir araba yolda giderken çamura saplanıp kalıvermiş. Zavallı arabacı şaşkına dönmüş. Öylesine ıssız bir yolmuş ki, ne gelen varmış ne de geçen. Zavallı neylesin kendi kendine sızıp söylenmiş. Çukurlara, atlara, arabaya peşpeşe küfürler sıralamış. Sonunda bakmış olacak gibi değil Allah'ı imdadına çağırmış:

- Allahım! Sen yardım et bana .

Daha duası bitmeden dört yanı gümbür gümbür saran bir ses:

- Yalnız işten kaçmayanların yardımına koşar Allah! İn aşağıya bak bakalım arabayı durduran neymiş. Kaldır, at tekerleklere sıkışmış çamuru. Sonra al kazmanı, kır şu taşı, çukuruda doldurursun tamam.

Adam sesin dediklerini bir bir yerine getirmiş. Ses :

- Oldu mu? Diye sormuş.
- Evet...
- Şimdi yardım etme sırası Allah'ta. Bin arabaya al kırbacını eline.

Arabacı büyülenmiş gibi denilenleri yapmış. Arabada tıngır mıngır yola koyulmuş.

Ses:

-Ya gördün mü bak, demiş. Kendine yardım edene Allah nasıl yardım eder.¹⁰⁸

Öğretmen hikayeyi okuttuktan sonra tartışma konusu açar ve öğrencilere sorular sorar. Verilen cevaplar doğrultusunda ayet ve hadislerden örnekler verir.

DEĞERLENDİRME

Olayı hem tahtada canlandıran öğrenciler hemde dinleyen öğrenciler tevekkül kelimesini ve önemini daha iyi kavrarlar. Ayrıca tahtaya kalkan öğrencilerde kendine güven duygusu oluşur. Bu diğer derslerde daha çok derse katılmalarından da anlaşılır.

¹⁰⁸ Faruk Çil, La Fontaine Masalları, Kipaş Yay., İstanbul 2004, s. 106' dan uyarlanmıştır.

SONUÇ

Eğitimin amacı bireye yaşantısındaki gerçek anlamları bulmak için yardım etmektir. Eğitim bunun için çeşitli yöntem ve teknikleri kullanır. Din derslerinde de değişen bilimsel verilere dayanarak yeni yöntemler kullanılmalıdır. Drama bu alanda kullanılabilir yöntemlerden biridir.

Günümüzün eğitim yaklaşımı öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşımdır. Bu yüzden öğrencinin ilgi , ihtiyaç ve beklentileri göz önünde bulundurulmalıdır.

Dinin sosyal hayat üzerinde etkisi açıktır. Çocuk drama sayesinde toplumsal yaşamda ki dini motifleri tanıyacak ve uyum sağlamakta, anlamakta, anlaşılma sosyal rollerini benimsemekte sorun yaşamayacaktır. Bir aracı olmaksızın dini motifleri sınıf ortamında gözlemleyecek olan öğrenci bu motiflerle doğrudan iletme geçecek, dinin hayattaki yerini de fark edecektir. Ayrıca drama çocuğun DİKAB derslerine de sempati duymasını sağlayacaktır.

Bu araştırma dramının nasıl bir yöntem olduğu, eğitimde nasıl kullanılabilirliği ve DİKAB derslerindeki yeri üzerinde durmuştur.

İlk olarak drama kavramı ve bu kavramın içerdiği öğeler tanımlanmış özellikleri belirtilmiştir.

İkinci bölümde ise DİKAB derslerinde dramının yeri ve nasıl uygulanabilirliği yer almıştır.

Yapılan araştırma sonucunda anlaşılmıştır ki drama eğitimin vazgeçilmez metodlarından biridir. Çünkü, çocukların ilgisini çeken, dersi monotonluktan kurtaran, çok yönlü gelişmeler sağlayan bir metottur. Öğrenciler yaptıkları dramaları ciddiye aldıkları için de bilgilerin unutulmasını engelleyen bir yapıya sahiptir.

Dikab derslerinde dramının kullanılmasıyla kazandığı değişik yaşantılar kişilik değişiminide etkileyecek, çevresinde gördüğü zengin içerikleri, güzellikleri toplayarak kişilik kazanacak ve benlik sayısını arttıracak.

DKAB dersleri açısından öğrenciler drama etkinliği yaptıkları zaman derslere daha fazla ilgi duyuyorlar. Kendilerine olan güvenleri her uygulama da daha da artıyor. Empati kurabilme yeteneği kazandıkları için hayatta karşılaşacakları olaylarda daha rahat ve daha bilinçli hareket edebileceklerdir. Drama derse olan

ilgiyi arttırıyor. Bu yöntem bireyin kendini ve yeteneklerini tanımasını sağlarken insanlarla iyi ilişkiler kurmasına da yardımcı oluyor.

DKAB ünite konularına bakıldığında ahlaki konular programda fazlaca yer almakta. Bu açıdan ahlaki öğretileri kazandırmak bakımından drama önemli bir yer tutuyor.

Drama dersi sıkıcı ve anlaşılmaz olmaktan kurtarıp daha eğlenceli bir hale getiriyor. Ayrıca öğrencinin iletişim becerisine ve dil gelişimine katkı sağlıyor. İnsanlarla olan ilişkilerde dinimiz açısından oldukça önem arz ediyor.

Ulaştığımız sonucu kısaca ifade etmek gerekirse; insanın kişiliğinin gelişmesi için özellikle ihtiyaçlarını giderebilecek seviyeye gelebilmiş olması gerekir. Eğitimin önemli bir parçası olan drama bu ihtiyaçlara cevap verebildiği için DİKAB derslerinde rahatlıkla kullanılabilir. Önemli olan çocuğa kendisi olması, kendini ifade edebilmesi ve özgün ürünler verebilmesi için yaratma fırsatının verilmesidir.

Kendine güvenen insan üretkendir bu yüzden bizlerde kendine güvenen bireyler yetiştirmeliyiz. Yetiştirdiğimiz bu bireylerin toplumun ahlaki değerlerine katkısında tartışılmaz bir durumdur. Bu bağlamda bütün öğretmen arkadaşlarıma ve yeni eğitim süreçlerini devam ettiren geleceğin öğretmenlerine önerim; drama yöntemini iyi tanıyıp sınırlılıklarını aşyp doğru bir Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi verebilmek ve geleceğin sağlam, ahlaklı, üretken bireylerini yetiştirmek olacaktır. Tabi ki uygulamalar yapılırken sınıfların kalabalık olması, öğrencilerin ilgisini çekebilme, zamanı iyi kullanabilme , veli desteği önem arz ettiği kadar zorlayıcı taraflarından. Fakat bizler bir şelale çağlayanı gibi , bütün zorlukları aşmalı, öğrencilerin gönüllerini fethedip küçücük yüreklerinde ahlaki ve dini değerlerimizin tahtını kurmalıyız.

KAYNAKÇA

- ADIGÜZEL, Ömer, *Yaratıcı Drama*, Naturel Yay., Ankara 2002
- AĞCA, Hüseyin, *Sözlü ve Yazılı Anlatımda Türkçe'nin Kullanımı*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay., Ankara 2001.
- ÇİL, Faruk, *La Fontaine Masalları*, Kipaş Yay., İstanbul 2004,
- DİRİM, Aygören, *Yaratıcı Drama*, Esin Yay., İstanbul 2002
- DOĞAN, Recai, Cemal Tosun, *İlköğretim 4. Ve 5. Sınıflar İçin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi*, PegemA Yay., Ankara 2003
- ERGEN, Mine, *Amatör Tiyatroculara Sahneleme Önerileri*, Papirüs Yay., İstanbul 1997
- EV, Halit, "İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Dramatizasyon I", D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı XXI, İzmir 2005, 35-64.
- GÖNEN, Mübeccel, Nursel Uyar Dalkılıç, *Çocuk Eğitiminde Drama*, Epsilon Yay., İstanbul 2003.
- GÜLER, Tuğba, *Din ve Ahlak Öğretiminde Drama Örnekleri*, Nobel Yay., Ankara 2007
- KARADAĞ, Engin, *Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama "Oyun ve İşleniş Örnekleriyle"*, Anı Yay., Ankara 2005
- OĞUZKAN, Şükran, Emine Tezcan, Özgür Demiral, *Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri ve Eğitici Oyuncaklar*, MEB, Ankara 2003
- ÖNDER, Alev, *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama*, Epsilon Yay., İstanbul 2004.
- SAN, İnci, *VI. Uluslararası Eğitimde Drama Semineri*, Ankara 1997
- SEVDİ, Ülfet, *Drama Uygulama Kitabı I-II*, Küçük Adımlar Eğitim Yay., İstanbul 2006.
- ÜSTÜNDAĞ, Tülay, *Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü*, PegemA Yay., Ankara 2000.
- ..., *Yaratıcılığa Yolculuk*, PegemA Yay., Ankara 2002

YALÇIN Alemdar, *Tiyatro ve Canlandırma*, Akçağ Yay., Ankara 2002.

YAVUZ, Kudret Eren, *Aktif Öğrenme Yöntemleri*, Ceceli Yay., Ankara 2005.

YILMAZ Ramazan, *Baykuşun Günlüğü*, Diyanet yay., Ankara 2002.



T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü



Özgeçmiş

Adı Soyadı:	ŞERİFE MAHMUT(Çetin)			
Doğum Yeri:	ANKARA			
Doğum Tarihi:	26\10\1982			
Medeni Durumu:	EVLİ			
Öğrenim Durumu:	Lisans			
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	YEŞİLÖZ	İLKÖĞRETİM	ANKARA	1993
Ortaöğretim	SOLFASOL	İMAM HATİP	ANKARA	1996
Lise	HACIBAYRAM	İMAM HATİP	ANKARA	1999
Lisans	SELÇUK	ÜNİVERSİTESİ	KONYA	2005
Yüksek Lisans				
Becerileri:				
İlgi Alanları:	KİTAP OKUMA, MÜZİKLE UĞRAŞMA			
İş Deneyimi:	ÖĞRETMEN			
Aldığı Ödüller:				
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	SEVDE DÜZGÜNER-3238250 HAKAN ÇETİN-3393979			
Tel:	05434177482			
E-Posta:	serifemahmut@hotmail.com			
Adres	Cumhuriyet mah. Başkurt sok. Olgun apt. 16\10 Saray Pursaklar Ankara			